

Et land i endring

– utfordringsbildet for Larvik kommune og kommune-Norge på mellomlang og lang sikt

Framtidskonferansen

Larvik 13. mars 2025

Håvard Moe, seniorrådgiver, KS Konsulent as

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as fra september 2003
 - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, omstilling, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
 - 23 år i KS-Konsulent as
 - Prosjektleder for KOMØK siden 2008
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

[@havardmoe](https://www.instagram.com/havardmoe)

48 14 88 13

[Håvard Moe](#)

Larvik 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

2026

2025

2024

KS KONSULENT

Brytningstid

Meninger Det blir ubehagelig

←
GUNN MARIT HELGESEN
styreleder i KS

Det er helt nødvendig at vi alle forbereder oss på store endringer i velferden. Den realiteten må norske politikere, både nasjonalt og lokalt, snakke ærlig om.

VG
Det skjer noe i den
norske befolkningen.

Stille.
Men dramatisk.

<https://www.vg.no/nyheter/i/Mn95zJ/ks-leder-helgesen-innbyggerne-er-gitt-falske-forhaapninger>

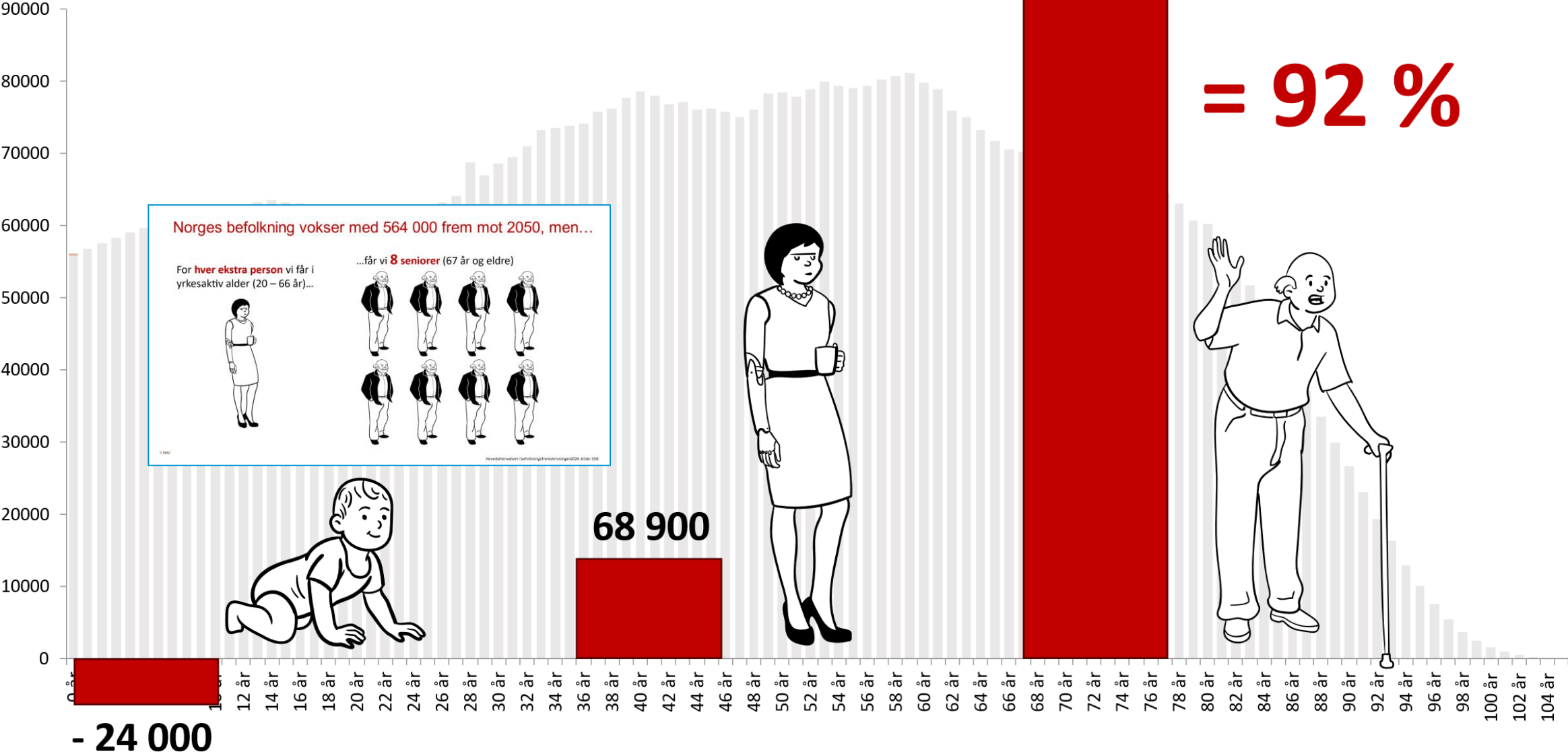
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Norge vil vokse til
6,1 millioner
innbyggere i 2050

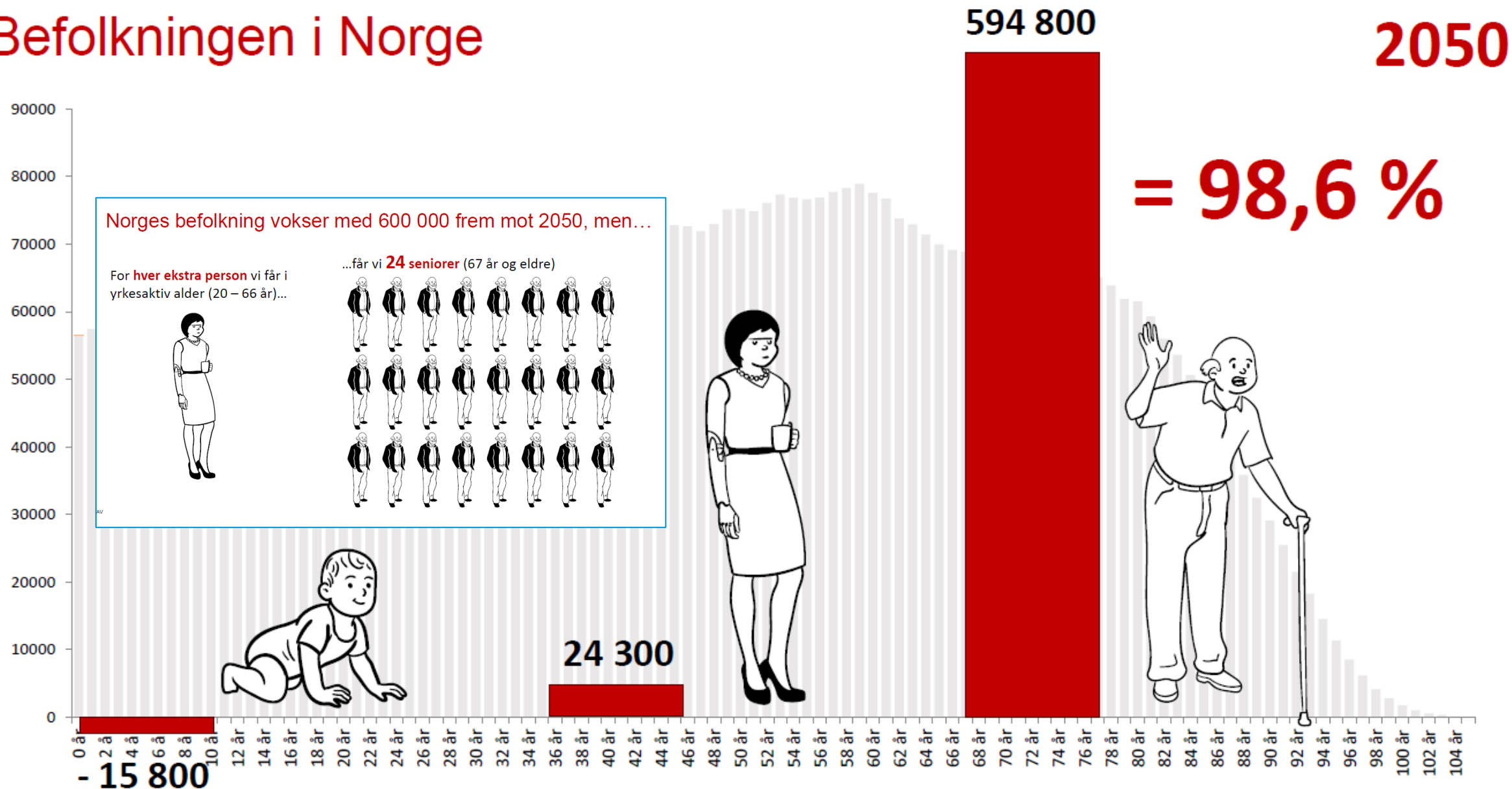
Befolkningen i Norge

Og hva hvis det blir fred i
Ukraina og alle
flyktningene reiser hjem?

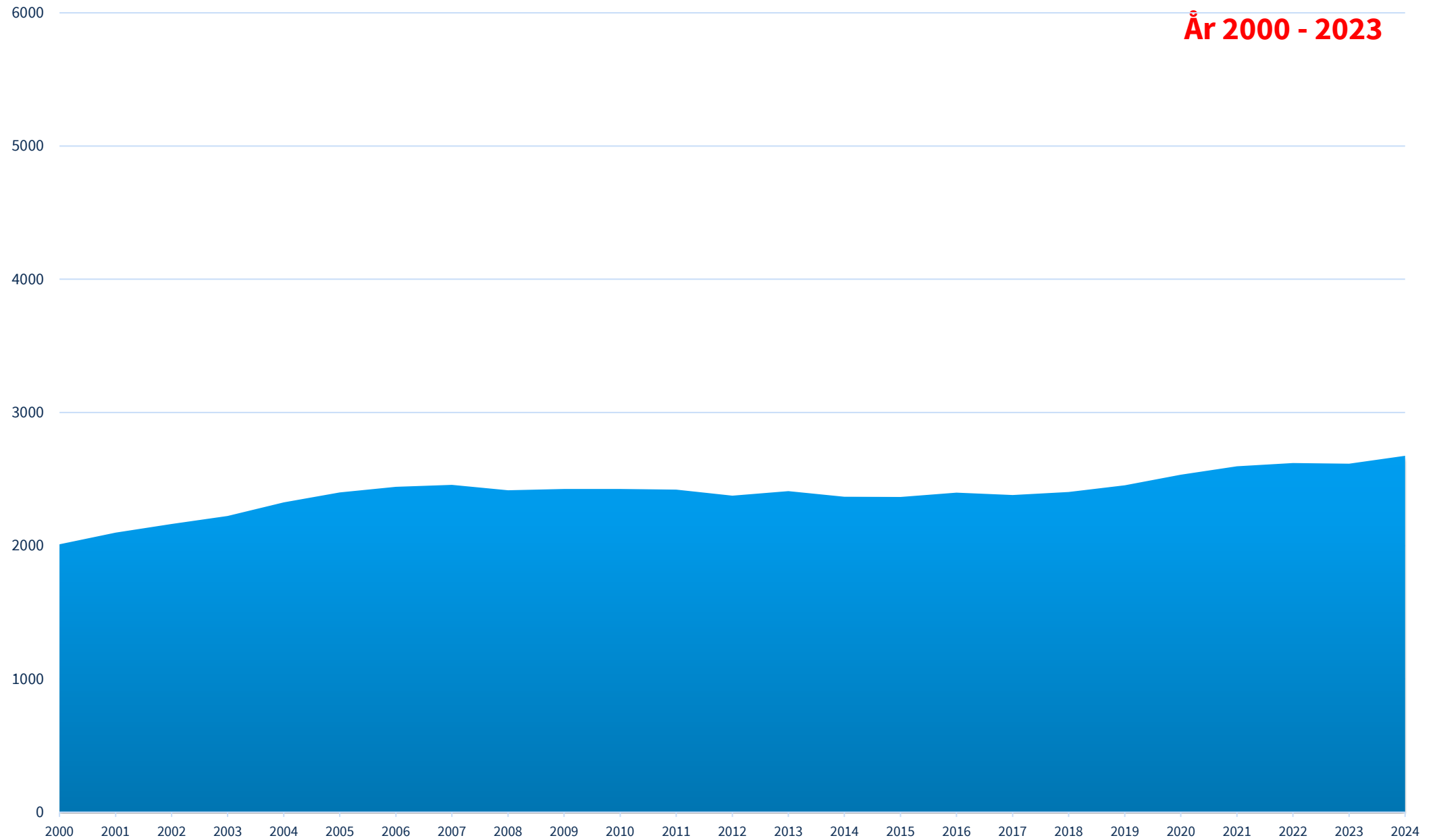

Befolkningen i Norge

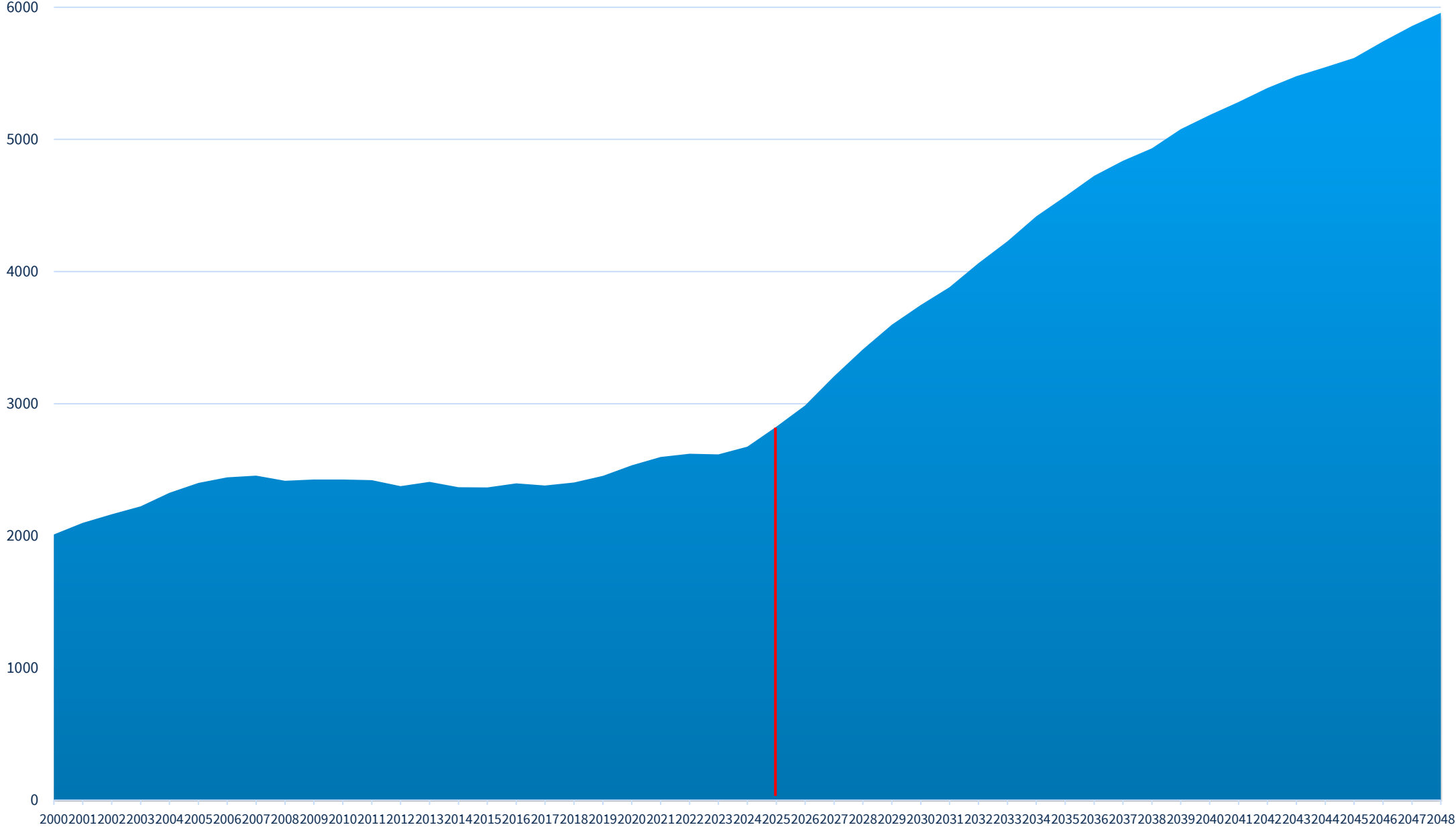

Antall innbyggere 80+ i Larvik

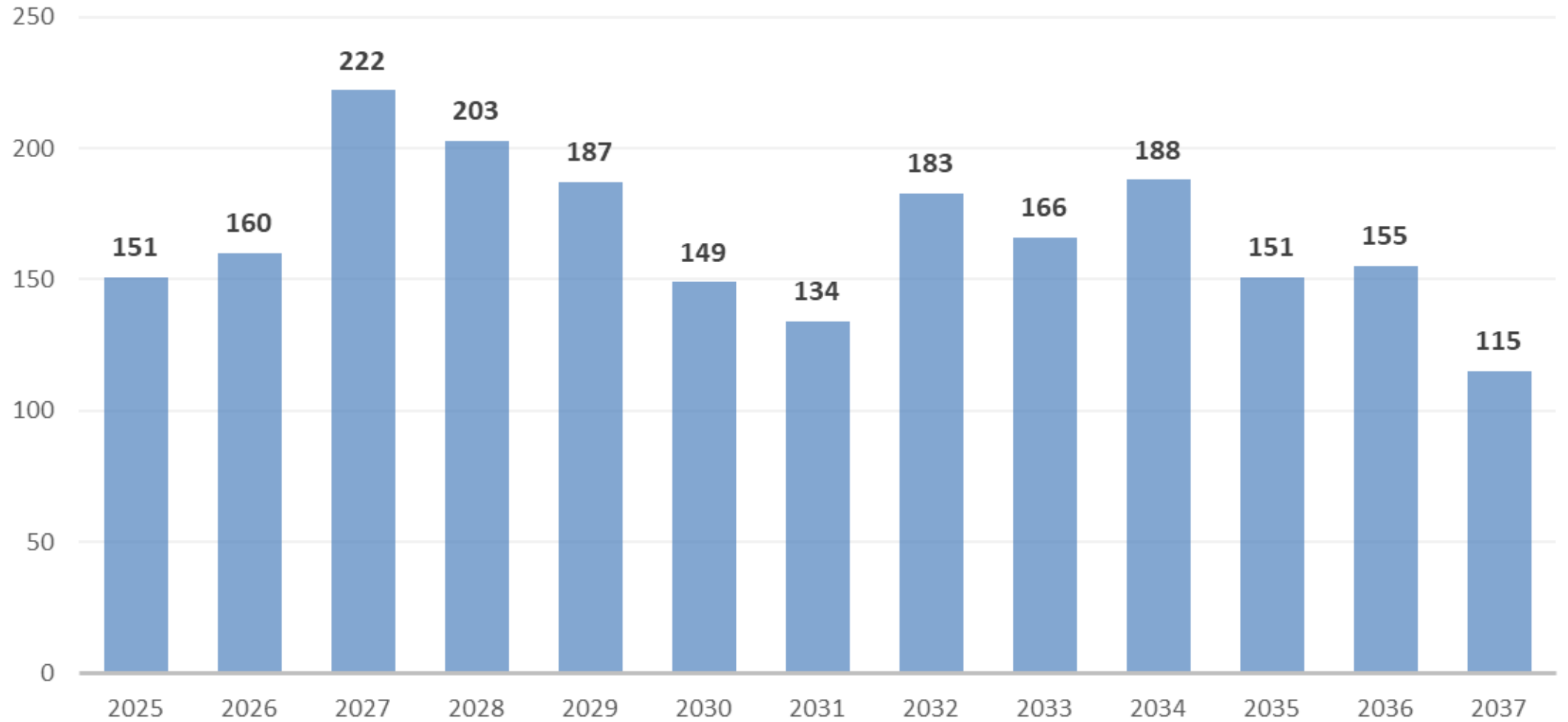
År 2000 - 2023

Antall innbygger 80 + i Larvik

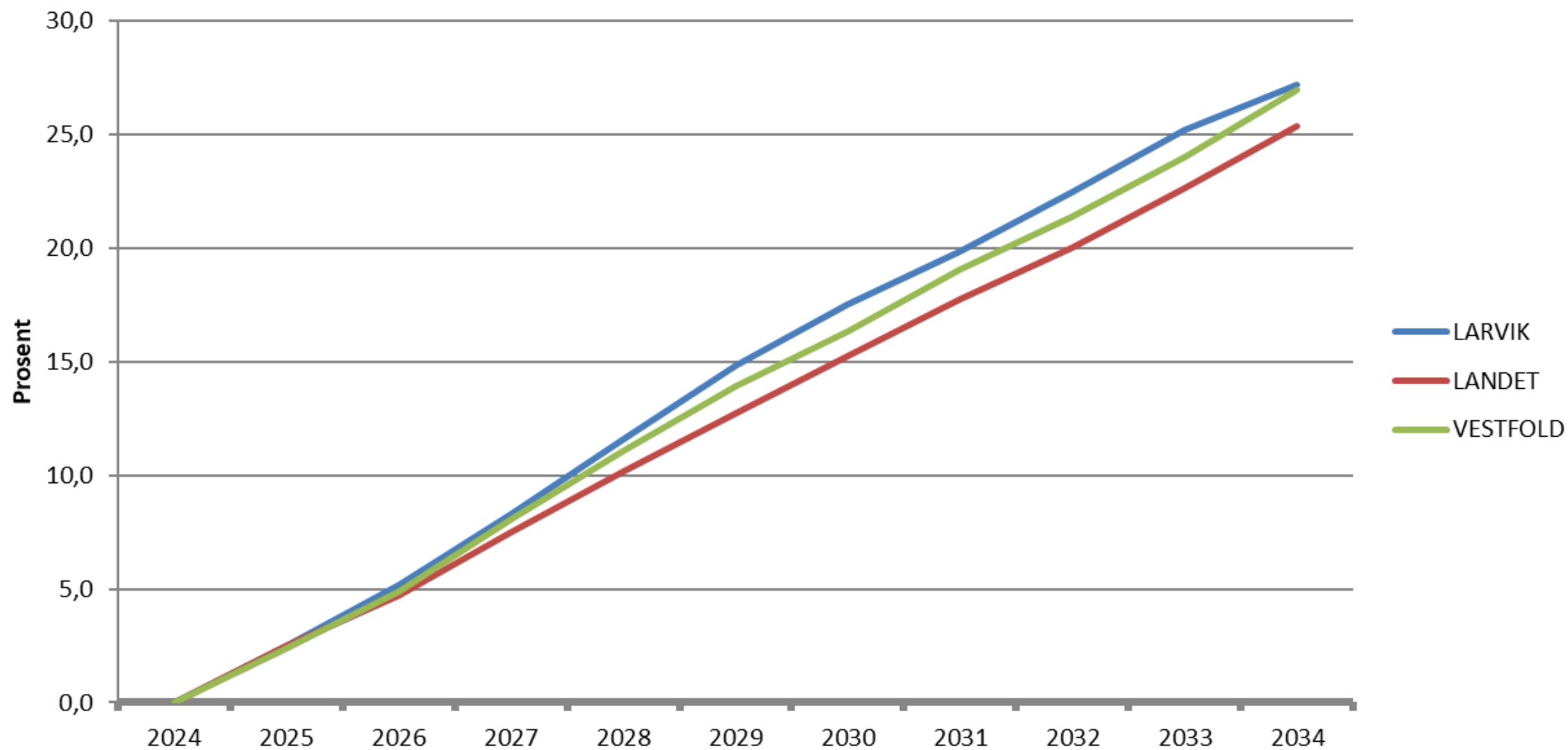

Årlig endring 80+ i Larvik kommune fra foregående år
N=2 675 (2024)

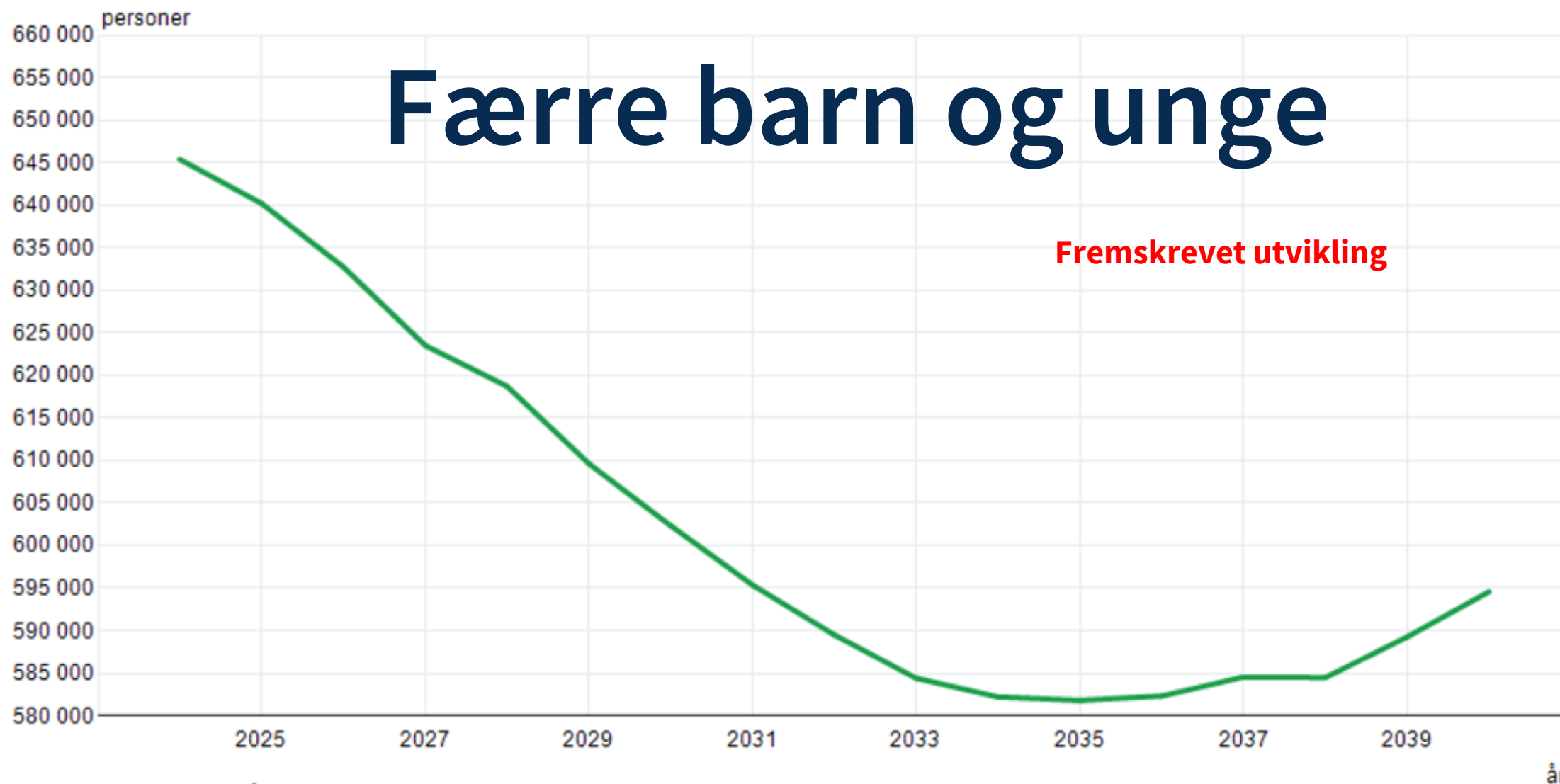
Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

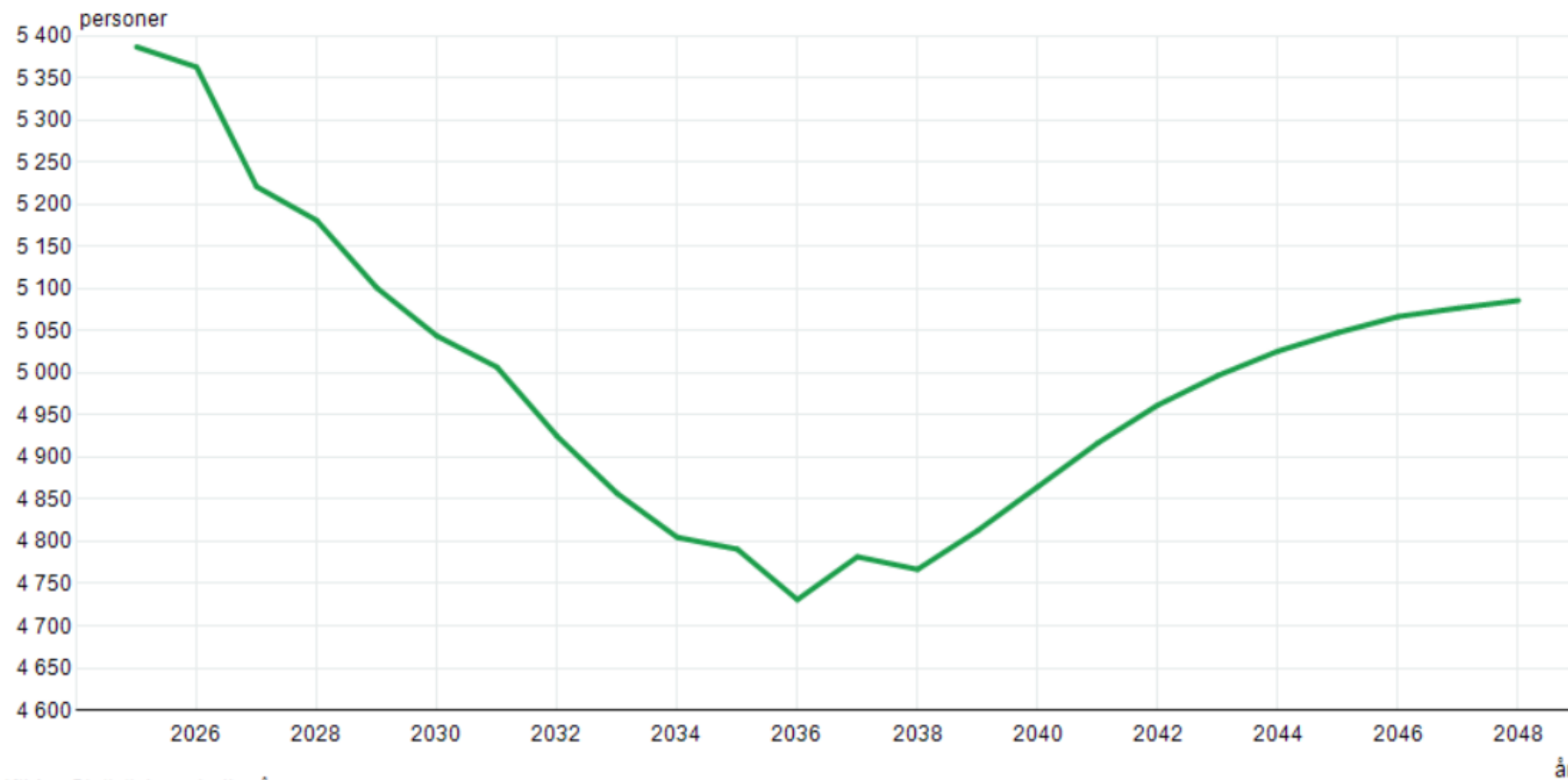

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), 6-15 år.

Færre barn og unge

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Larvik, 6-15 år.

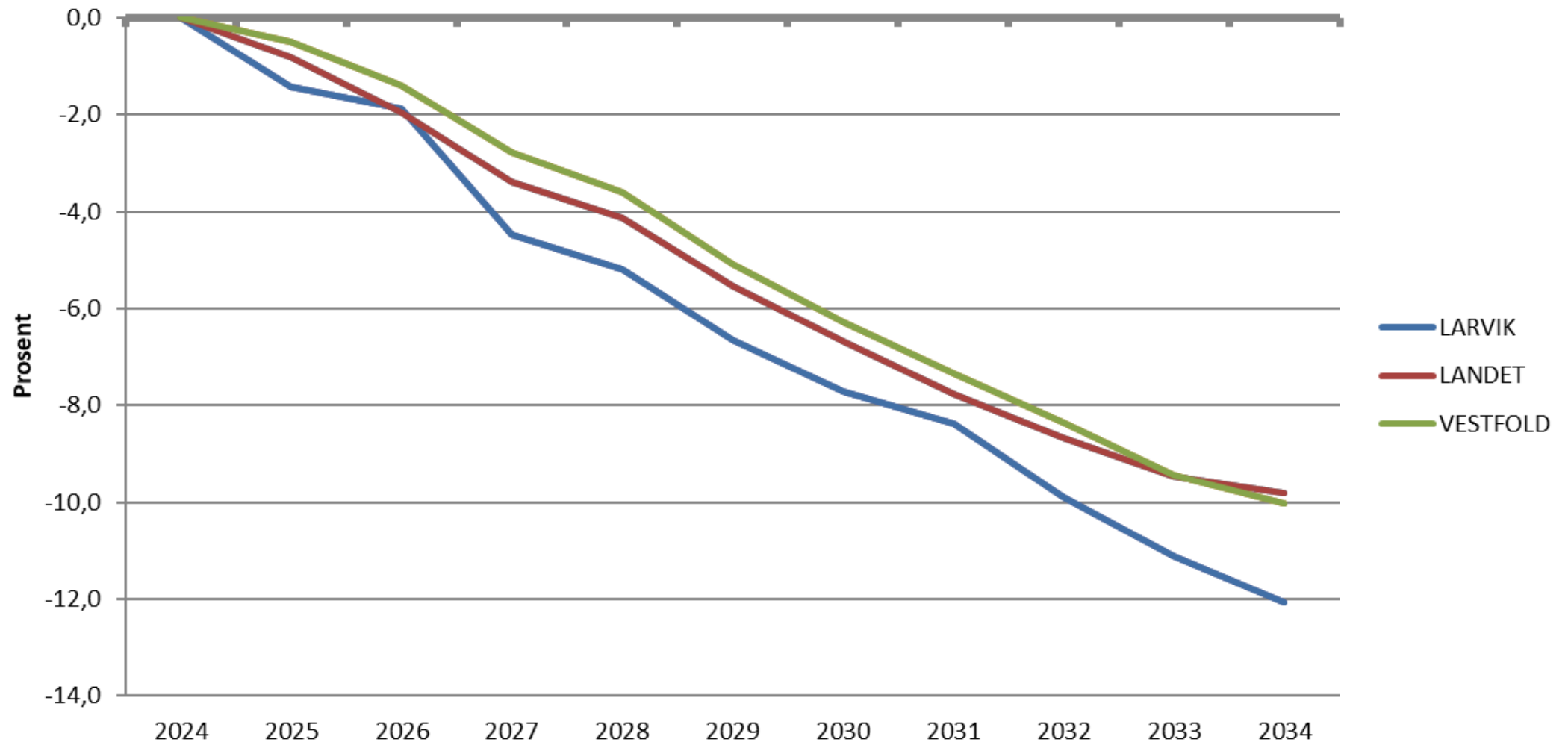

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

45.000 færre barn i Norge siden 2017 – skoledøden har nådd norske byer

I Tromsø truer nedleggelsen av barnehager og skoler. Årsak: Norge har nådd «*peak child*» – og Nord-Norge er først ut.

[Eskild Johansen](#)

Journalist

[Eirik Hind Sveen](#)

Journalist

Vi rapporterer fra Tromsø

Publisert i dag kl. 05:47

Oppdatert for 3 timer siden

<https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/45.000-faerre-barn-i-norge-siden-2017--i-tromso-legges-skoler-ned-1.17298906>

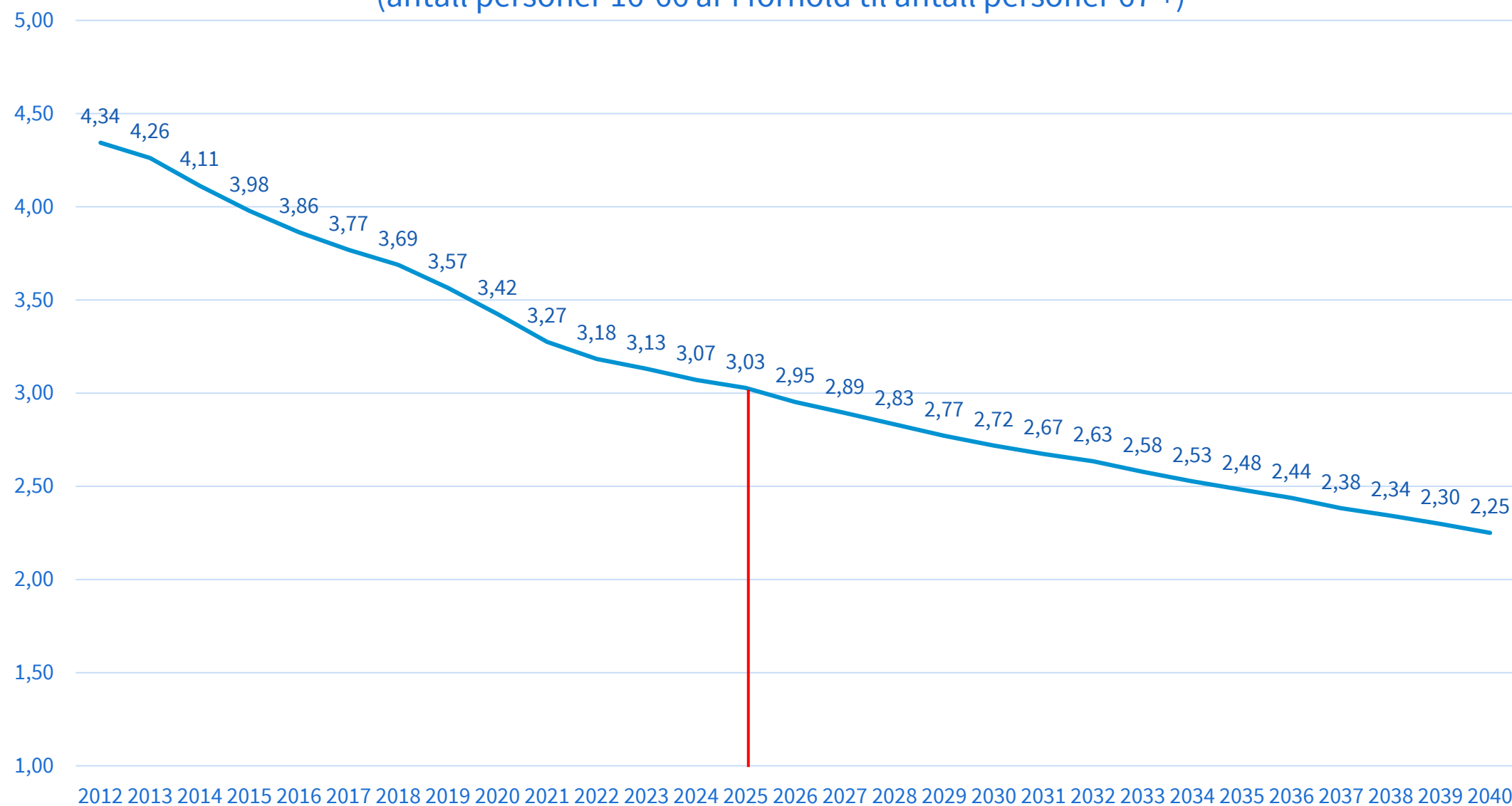
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

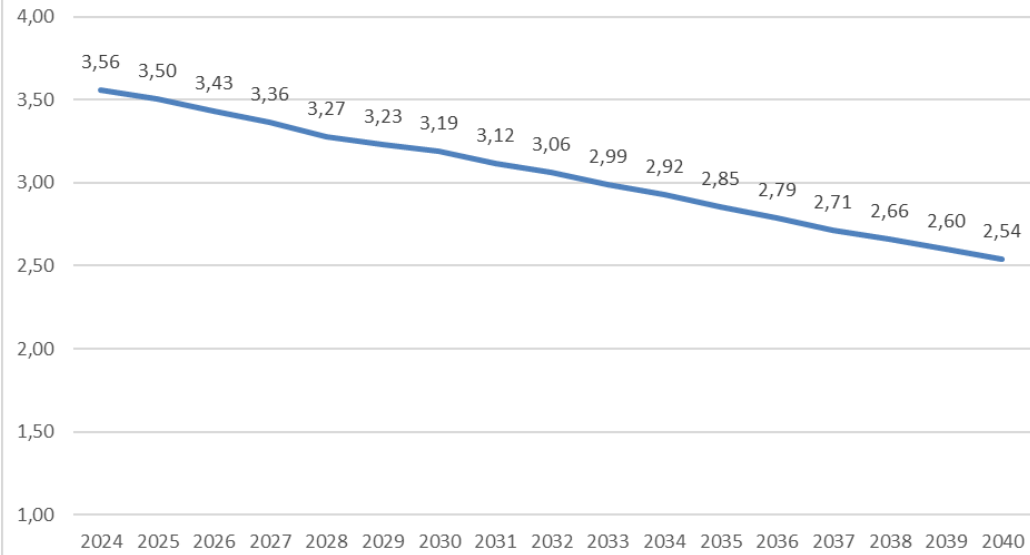
Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Alderbæreevne Larvik (antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

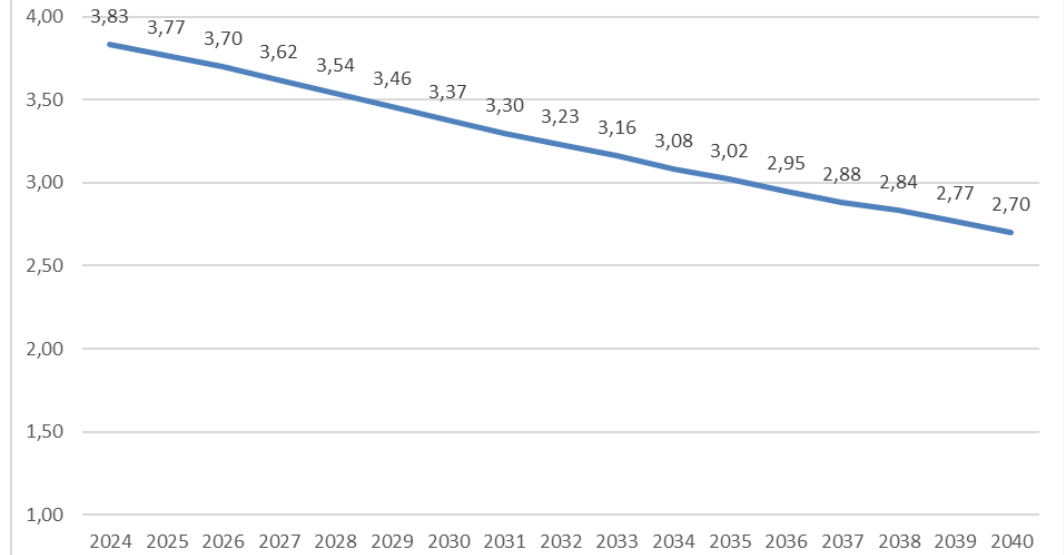

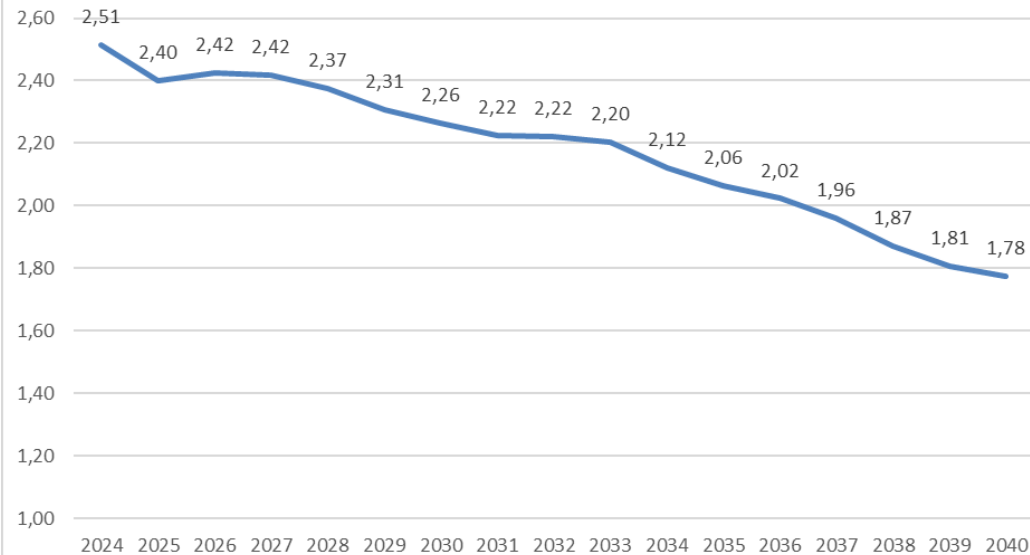
Alderbæreevne Sandefjord
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

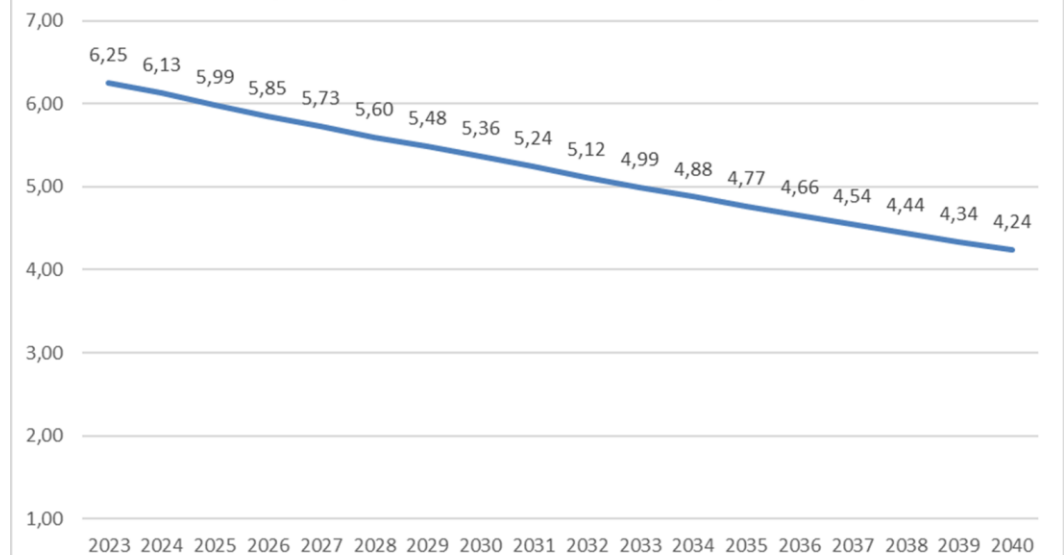
Alderbæreevne Tønsberg
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Nissedal
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Oslo
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Vil trenge 180.000 flere i helsevesenet

Framover vil Norge få flere eldre, færre unge og på kort sikt mer penger å rutte med. Men i helsevesenet tikker en stor mangel på arbeidskraft som politikerne ikke kan kjøpe seg ut av.

[https://www.nrk.no/norge/slik-vil-norge-endres-framover -vil-trenge-180.000-flere-i-helsevesenet-1.16995492](https://www.nrk.no/norge/slik-vil-norge-endres-framover-vil-trenge-180.000-flere-i-helsevesenet-1.16995492)

[Karoline Johannessen Litland](#)
Journalist

[Anders Børringbo](#)
Journalist

Publisert 9. aug. 2024 kl. 11:45
Oppdatert 12. aug. 2024 kl. 15:42

Fredag legger regjeringen frem Perspektivmeldingen. Den peker på viktige utfordringer for norsk økonomi og velferd de neste tiårene.

FOTO: JAVAD PARSA / NTB

SSB: Norge vil mangle 28 000 sykepleiere i 2035

Eldreomsorg i utforbakke

Sommerhilsen fra en bekymret sykehjemslege.

Norske sykehjem er underbemannet og k... [Vis mer](#)

Anonym
sykehjemslege

Publisert i går kl. 21:28

Hei, nye helseminister.

Hun forrige påpekte at vi kommer til å bli flere eldre på færre hender. Jeg ble ganske provosert da hun sa det, selv om hun nok har rett.

Sykepleien

Slår alarm om barnehagekrise: Få fagfolk, høyt sykefravær og mangel på vikarer

Tillitsvalgte og foreldre advarer om bemanningskrise og få fagfolk. Oslo og Akershus er barnehageverstinger.

Jenny Dahl Bakken
Journalist

Publisert 20. mars 2024 kl. 16:56
Oppdatert 20. mars 2024 kl. 17:28

Den vedtatte bemanningsnormen i Norge sier det skal være minst én ansatt per tre barn under tre år, og minst én ansatt per seks barn over tre år. Foto: Colourbox

Barnehagene i Akershus har for lav bemanning store deler av dagen

Barnehagene i Akershus har for lav bemanning i gjennomsnitt åtte timer i løpet av dagen, viser en ny kartlegging fra Utdanningsforbundet.

NTB

PUBLISERT 13.03.2025 - 08:06 SIST OPPDATERT 13.03.2025 - 08:10

Nadia (14) ansatt for å løse krise i barnehagen

Har ansatt ungdom i barnehagen: – I verste fall måtte vi ha kuttet ned på åpningstiden

Det er mangel på ansatte i norske barnehager. «Foreldreopprøret 2024» slår alarm. Men i Nore barnehage ble «lekeressurser» løsningen på tynn bemanning og en hektisk hverdag.

<https://www.nrk.no/buskerud/nore-barnehage-har-ansatt-ungdommer-for-a-leke-med-barna-pa-ettermiddagen-1.17056600>

Krise for lærerutdanningen i Nord-Norge

Publisert Fredag 26.01.2024 - 15:10 Oppdatert Fredag 26.01.2024 - 15:28

Faresignalene har vært mange. Nasjonalt sett har det vært en nedgang i søketallene for ulike lærerutdanninger over flere år. I Nord-Norge er situasjonen kritisk.

Selv går jeg andreåret på lærerutdanningen for 5.—10. trinn ved UiT Norges arktiske universitet, i Tromsø. **Av 80 studieplasser er vi 25 studenter. På førsteåret går det er i skrivende stund 18 studenter. Det vil si at av til sammen 160 studieplasser, er det bare 43 som er fylt opp.** Hvor mange av oss som fullfører mastergraden, og får jobb i Nord-Norge, er høyst usikkert. Sannsynligvis vil det ikke gjelde alle.

- Grunnskolelærer Levanger (campus) 1-7: 30 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna (samling) 1-7: 30 plasser – 32 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Bodo 5-10 (samling) 20 plasser – 35 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Levanger (campus) 5-10: 40 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna 5-10 (samling) 20 plasser – 23 søkere førstevalg
- Samlet: 170 plasser – 156 søkere førstevalg.

Søketallene til lærerutdanning stuper: - Stor bekymring

Lytt til saken • 5 minutter

🔊 🔍 ⓘ

Antallet som søker på lærerutdanning er nær halvert på ti år. – Dramatisk, sier Utdanningsforbundet. – Stor bekymring, sier statsråden.

Lave søkertall: – Må få flere inn i dette viktige yrket

Adresseavisen

20 til 40 prosent av skolene sliter med å få tak i lærere med riktig kompetanse, ifølge en ny kartlegging. Foto: Gorm Kallestad / NTB

Rapport: Små skoler sliter med å finne kompetente lærere

20 til 40 prosent av skolene sliter med å få tak i lærere med riktig kompetanse. Utfordringene er blant annet størst på små skoler og i distriktene.

<https://www.kommunal-rapport.no/nyheter/rapp-ort-sma-skoler-sliter-med-a-finne-kompetente-laerere/799299>

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Presset økonomisk handlingsrom

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst

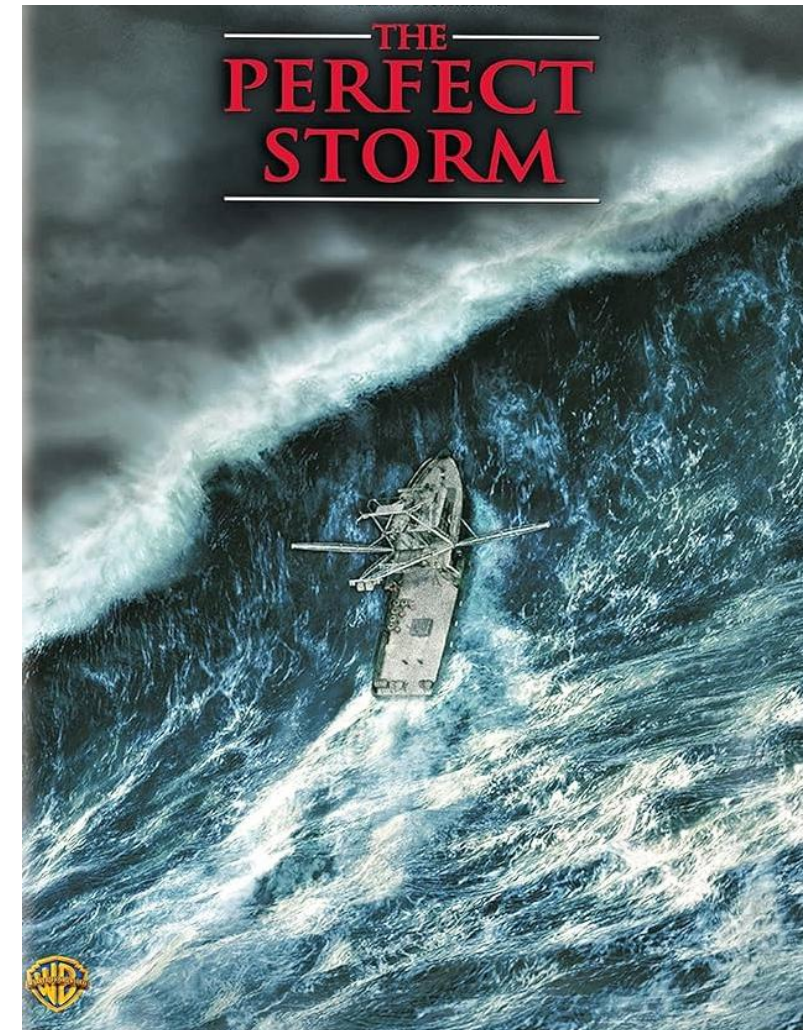
Kommunesektoren ble imidlertid ikke kompensert for betydningen for prisnivået i 2023 av merkostnadsveksten i 2022. For kjøpekraften til kommunale kroner i 2023 spiller det liten rolle om prisveksten kommer i 2022 eller i 2023. 20. juni 2023

KS

<https://www.ks.no> > økonomi > sjeføkonomens-side > k...

Kommunal deflator for 2023 og 2024 - KS

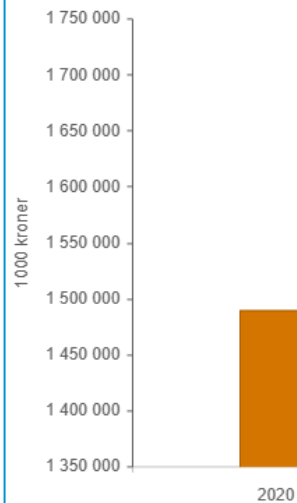

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang

Skatt på inntekt og formue Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Larvik

Blodrøde tall for Oslo kommune – skattesmell på 3 milliarder

Rekordstor skattesvikt. Underskudd for andre år på rad. Galopperende gjeld. Nå varsler byrådet dobbelt så tøffe kutt neste år som i år.

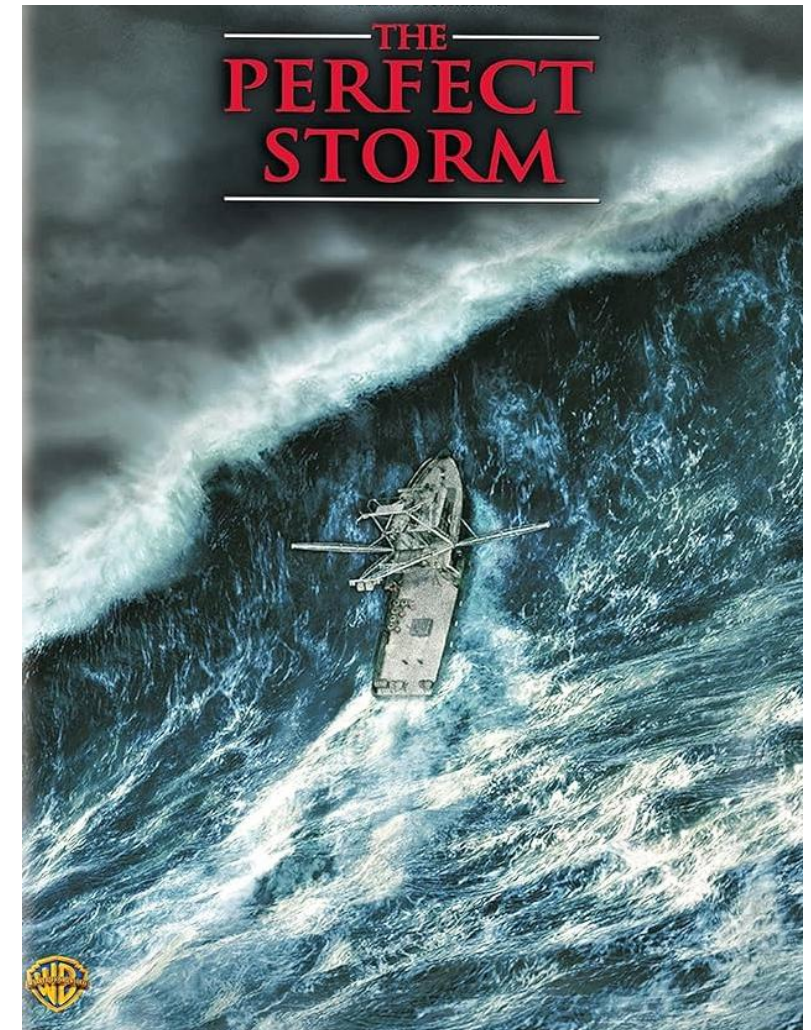

TØFFE TIDER: Finansbyråd Hallstein Bjercke (V) er særlig bekymret for skattesvikten.
FOTO: HALLGEIR BRAASTAD / NRK

Olav Juven
Journalist

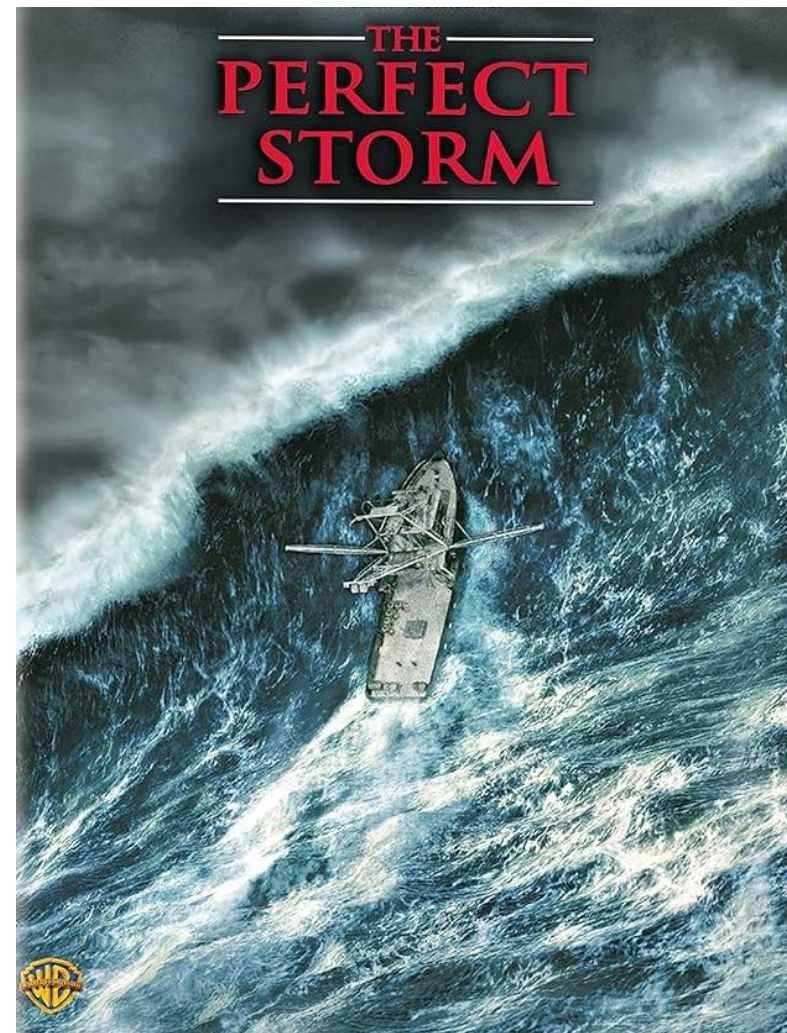
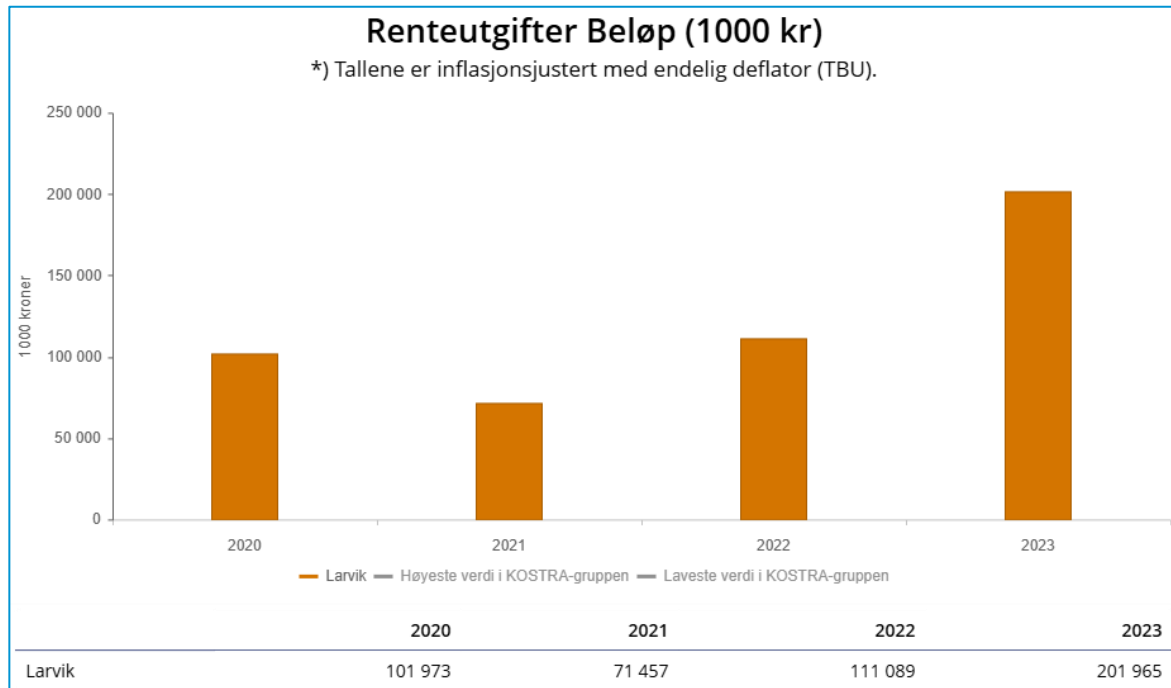
Vi rapporterer fra Oslo

Publisert 27. feb. kl. 11:17
Oppdatert 27. feb. kl. 12:35

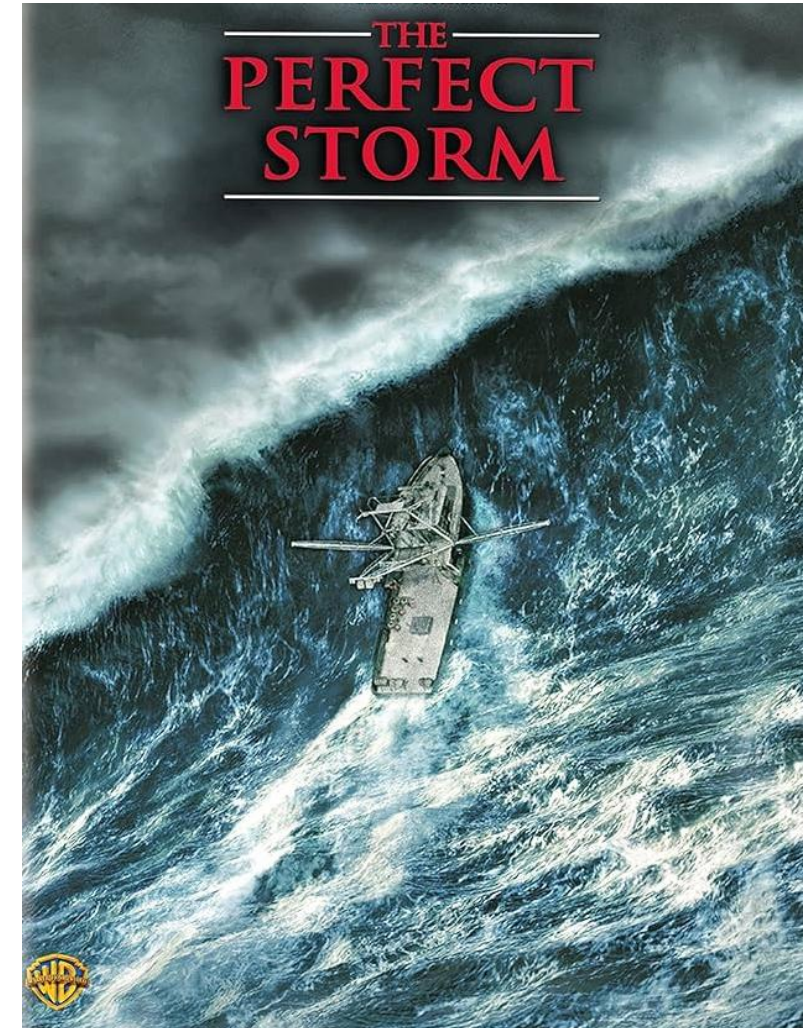
I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)

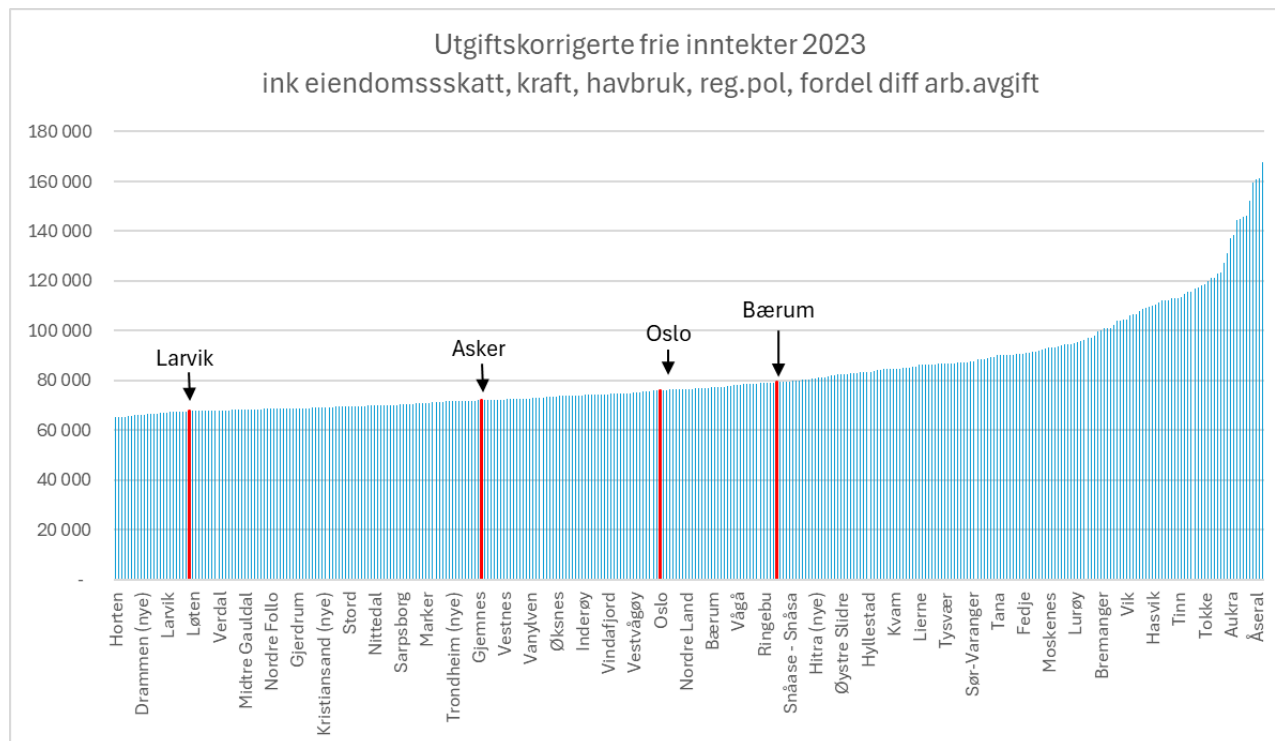

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)
- Fjerning av eiendomsskatten

I 2025 er (sannsynligvis) Larvik Norges fattigste kommune

øp.no

Annonsering eAvis Dødsannonser Debatt Direktesport Tips oss!

alt

≡

LARVIK KOMMUNE POLITIKK NYHETER

Nå har de levert på sitt fremste valgløfte: - Vi har gjort det vi har lovet

8. desember 2023 kl. 06:18

Foreslår kutt for over 100 millioner kroner

Flertallets forslag til budsjett for Larvik kommune i 2024 er en kuttliste på over 100 millioner kroner.

Høyre, KrF og Frp lovet i valgkampen å fjerne eiendomsskatten og det gjør at man må kutte mer enn noen gang i ulike tilbud.

Barnehagene blir foreslått solgt til private. Det kuttes i kulturtilbud og i tilbud om miljøterapeuter i skolen. Investeringer blir stoppet og alle områder i administrasjonen skal vurderes.

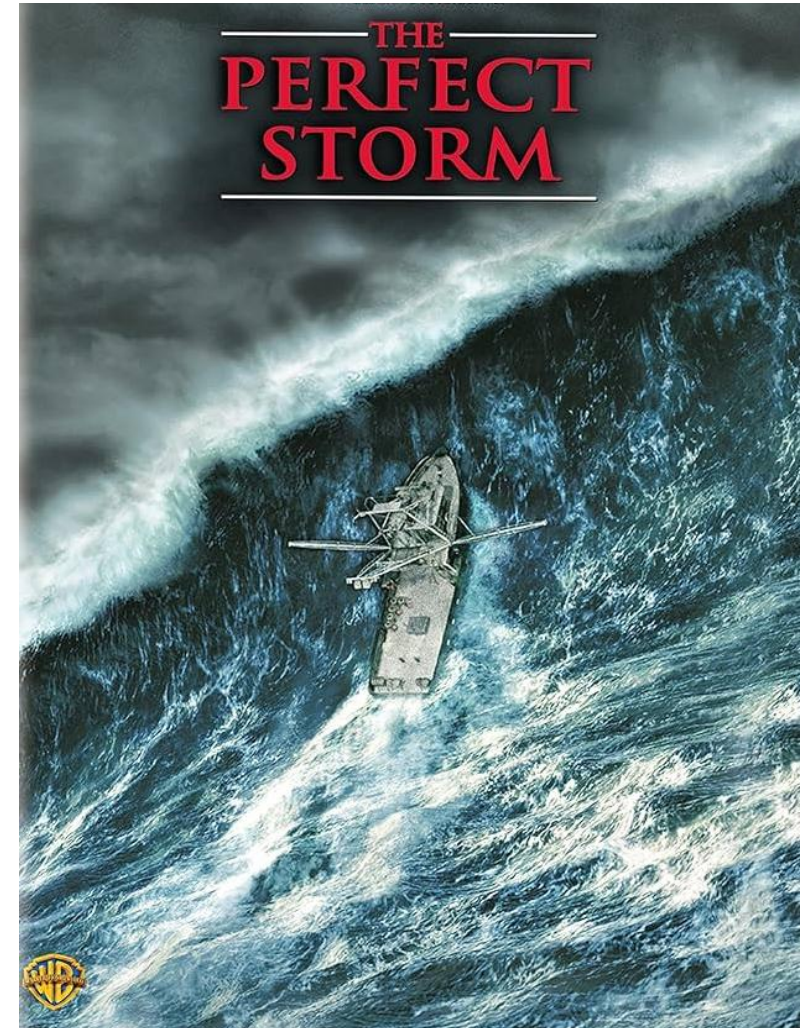
Politikerne behandler budsjettet 13. desember.

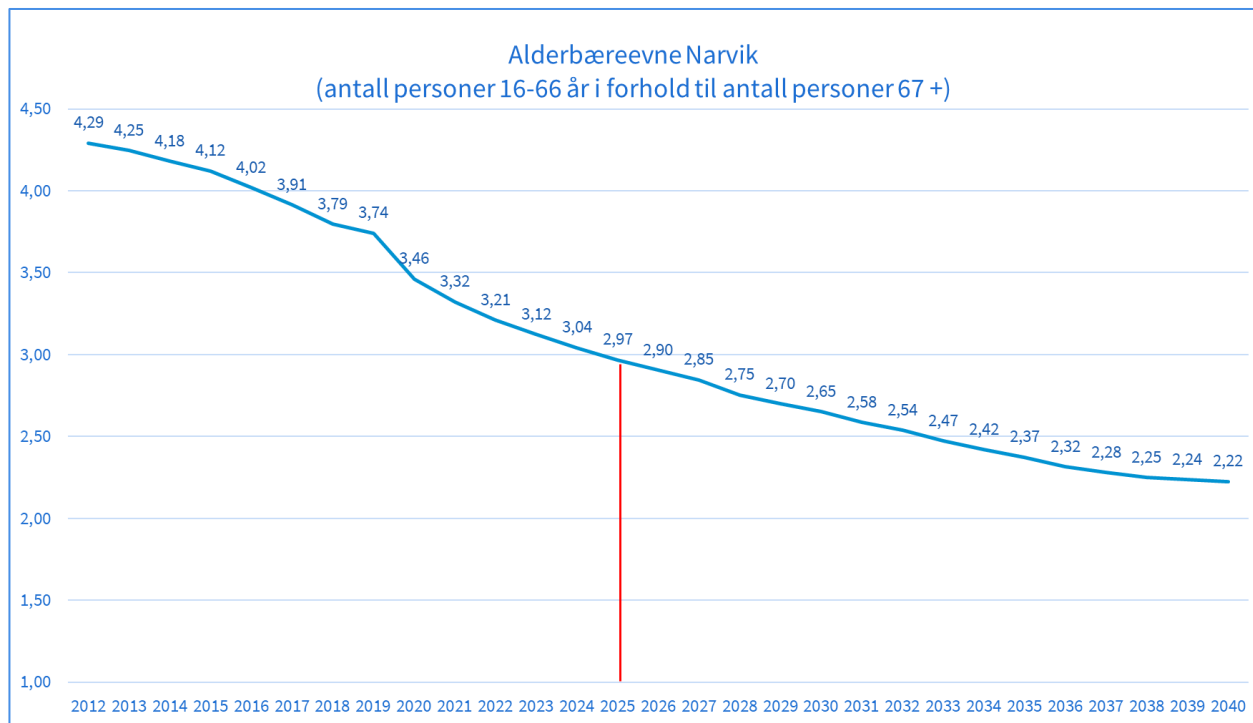

Nei til eiendomsskatt

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)
- Fjerning av eiendomsskatten
- Eldrebølgen «treffer»
 - Ekstrem økning i kostnader til overtid og vikarer/vikarbyråer

Sykepleiervikar Amalie (26) kostet Fauske kommune 170.000 på én måned

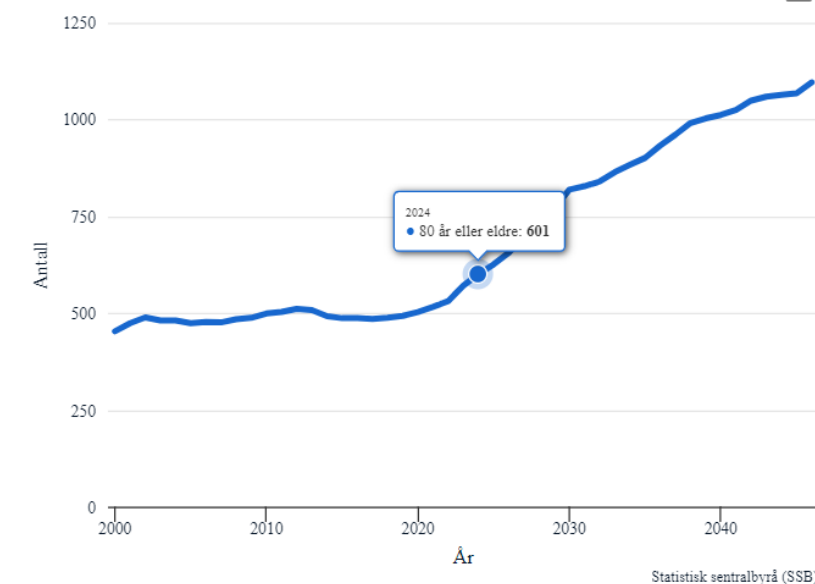
Norske kommuner styrer mot milliardunderskudd. Likevel kaster de penger etter sykepleierne. – Jeg har kjent litt på dårlig samvittighet, sier Amalie Nielsen, som jobber i privat bemanningsbyrå.

Marie Staberg
Journalist

Publisert i går kl. 06:42
Oppdatert i går kl. 09:24

Antall over 80 år i Fauske kommune

Oversikten over kostnadene for bruk av vikarbyråer i 2024 viser at de samlede utgiftene for 11 måneder utgjør hele **37 717 523,24 kroner**. Det tilsvarer en gjennomsnittlig månedlig utgift på 3 428 866,65 kroner. 13. jan. 2025

Fremover

<https://www.fremover.no> > dette-tjener-vikarbyraene-pa...

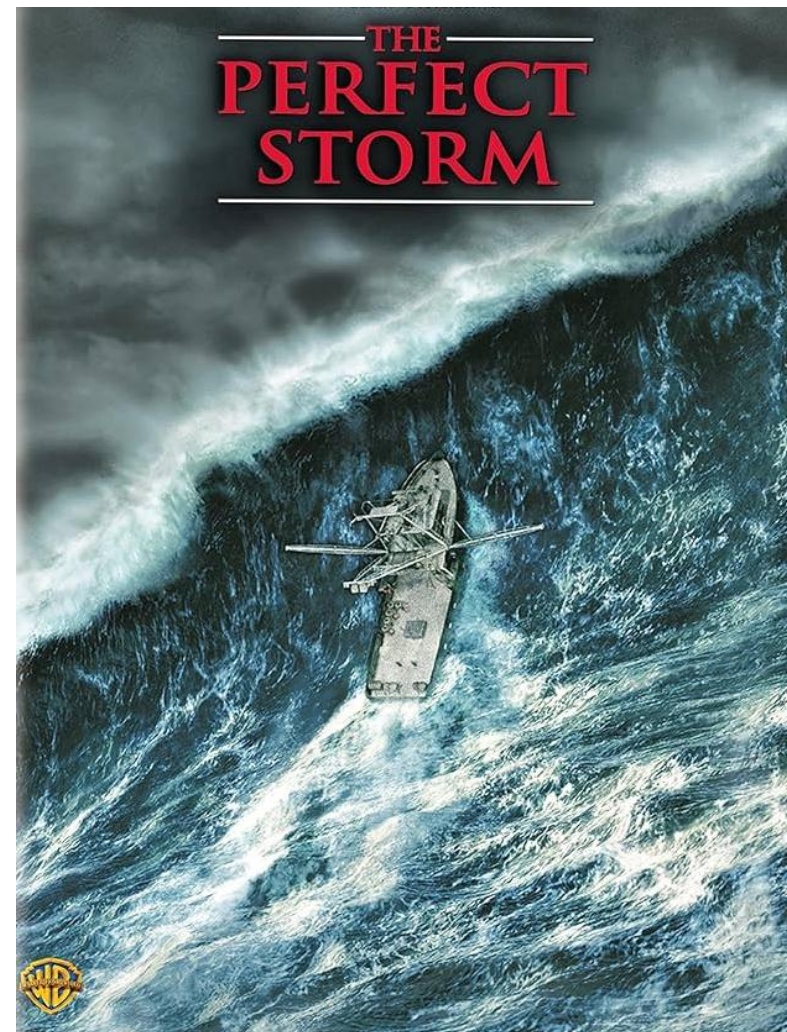
Dette tjener vikarbyråene på Narvik kommune: Koster mer enn

...

Sykepleier Amalie (26) jobbet som «travel nurse» i én måned – NRK Nordland

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)
- Fjerning av eiendomsskatten
- Eldrebølgen «treffer»
 - Ekstrem økning i kostnader til overtid og vikarer/vikarbyråer
- Staten forutsetter (i inntektssystemet) at ressursene vris fra barn- og unge til eldre

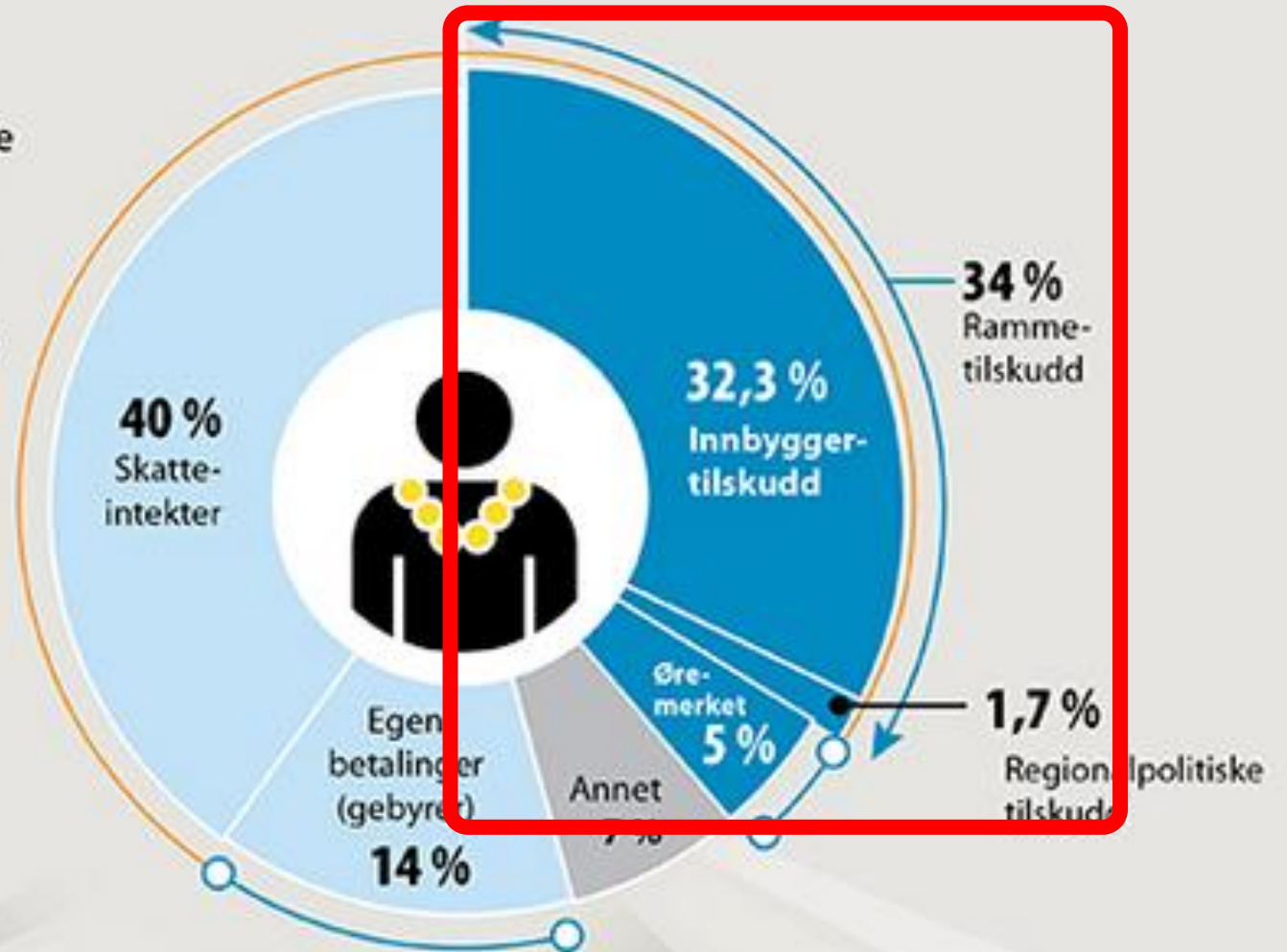

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

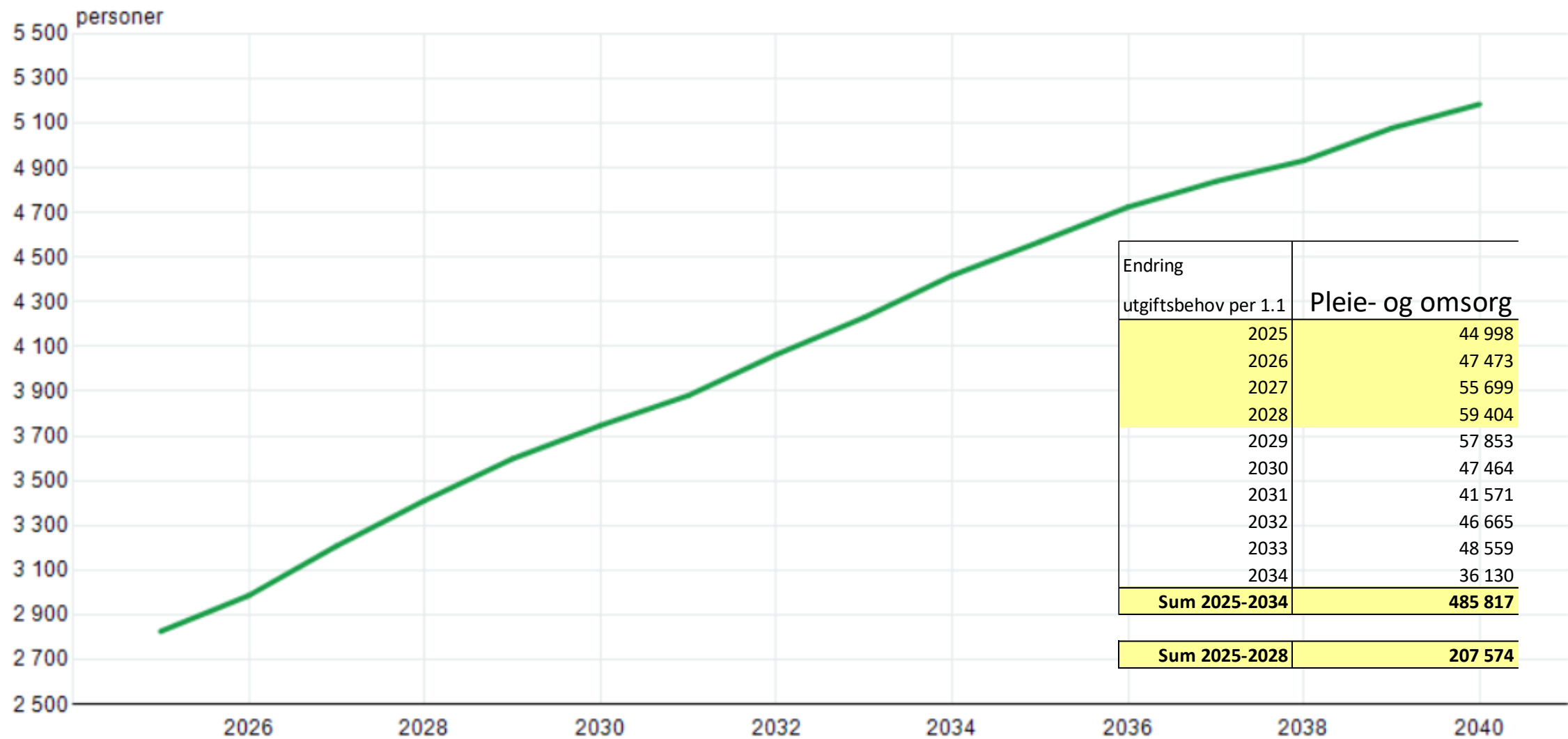

	HELE LANDET		LARVIK (fra 1.1.2018)			Bruk av folketall 1.7.2023	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	793	0,8430	-0,09 %	-59	-2 861
2-5 år	0,1348	227 495	1 858	0,9303	-0,94 %	-610	-29 519
6-15 år	0,2527	644 583	5 431	0,9597	-1,02 %	-660	-31 973
16-22 år	0,0241	456 837	3 787	0,9442	-0,13 %	-87	-4 222
23-66 år	0,1081	3 173 134	26 667	0,9573	-0,46 %	-300	-14 513
67-79 år	0,0605	653 532	7 245	1,2627	1,59 %	1 032	49 936
80-89 år	0,0806	205 264	2 122	1,1775	1,43 %	929	44 954
over 90 år	0,0403	46 056				658	31 832
Basistillegg	0,0163	275				-808	-39 108
Sone	0,0103	21 599 834	12			-222	-10 753
Nabo	0,0103	9 877 360	89 830	1,0359	0,04 %	24	1 162
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0080	0,9077	-0,02 %	-11	-551
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0067	54 481	377	0,7882	-0,14 %	-92	-4 458
Flyktninger uten integreringstils	0,0078	183 480	1 438	0,8927	-0,08 %	-54	-2 629
Dødlighet	0,0474	41 670	369	1,0087	0,04 %	27	1 291
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0168	149 356	1 369	1,0441	0,07 %	48	2 325
Lavinntekt	0,0105	257 338	1 993	0,8822	-0,12 %	-80	-3 887
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	1 590	1,4579	0,27 %	178	8 630
Opphopningsindeks	0,0088	118	0,8928	0,8643	-0,12 %	-78	-3 752
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	4 445	0,9823	-0,03 %	-21	-1 001
PU over 16 år	0,0507	20 482	231	1,2846	1,44 %	937	45 336
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	4 294	1,2276	1,08 %	700	33 889
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	334	0,8712	-0,21 %	-136	-6 593
Innbyggere med høyere utdannin	0,0179	1 567 840	11 461	0,8327	-0,30 %	-194	-9 410
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,01723	1,72 %	1 118	54 125

Delkostnadsnøkkel
grunnskole

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Larvik, 80 år eller eldre.

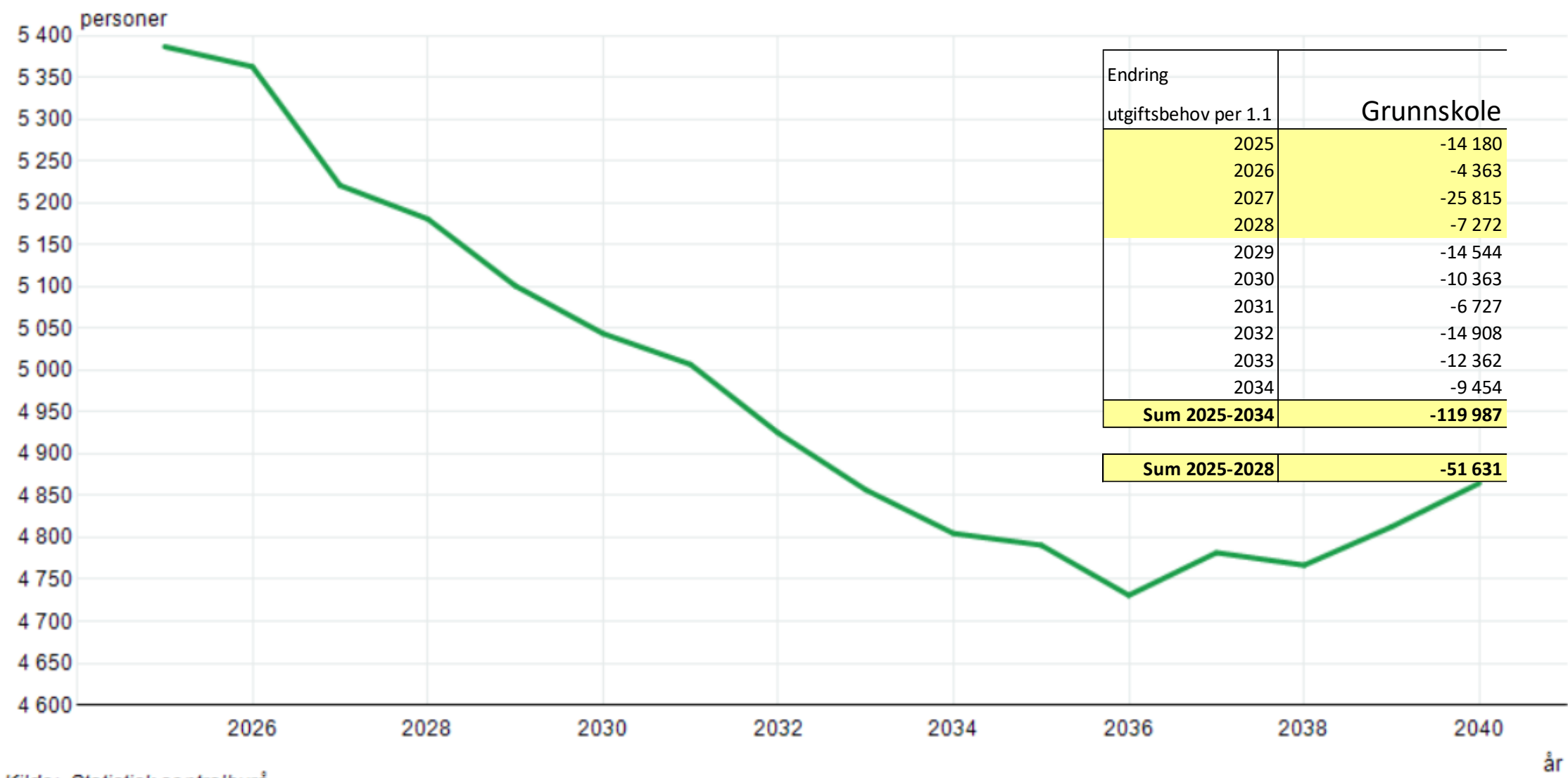
Kilde: Statistisk sentralbyrå

NB: Inntektssystemet gir NETTOutjevning

- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = Rammeoverføringen fra staten
- Staten forutsetter at kommunen flytter **krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Larvik, 6-15 år.

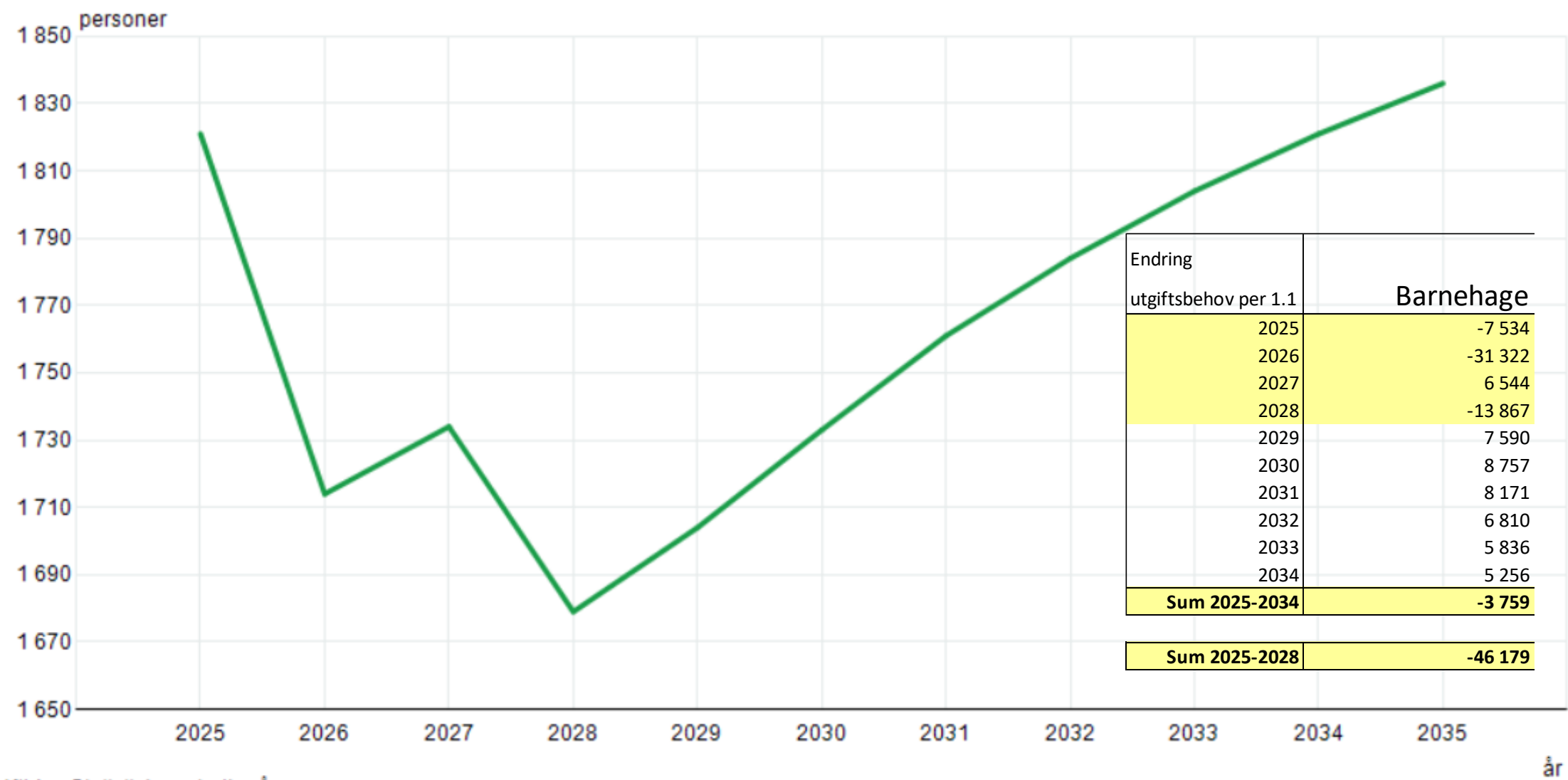

Endring	
utgiftsbehov per 1.1	Grunnskole
2025	-14 180
2026	-4 363
2027	-25 815
2028	-7 272
2029	-14 544
2030	-10 363
2031	-6 727
2032	-14 908
2033	-12 362
2034	-9 454
Sum 2025-2034	-119 987
Sum 2025-2028	-51 631

Kilde: Statistisk sentralbyrå

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Larvik, 2-5 år, Hovedalternativet (MMMM).

Endring	
utgiftsbehov per 1.1	Barnehage
2025	-7 534
2026	-31 322
2027	6 544
2028	-13 867
2029	7 590
2030	8 757
2031	8 171
2032	6 810
2033	5 836
2034	5 256
Sum 2025-2034	-3 759
Sum 2025-2028	-46 179

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

3909 LARVIK

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenstekområde som følger befolkningsendringer (2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring	SUM					
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Barne- og ungdomsskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern
2025	44 998	-14 180	7 434	1 564	2 035	-887
2026	47 473	-4 363	5 331	537	2 335	-2 336
2027	55 229	-12 157	2 544	810	2 000	-1 167
2028	59 404	-17 721	15 867	306	2 367	-518
2029	57 853	-14 459	7 598	306	2 702	-849
2030	47 464	-10 363	2 757	323	2 439	-556
2031	41 571	-6 727	8 571	513	2 557	-275
2032	46 665	-14 618	6 810	406	2 390	-939
2033	48 559	-12 312	5 836	-417	2 285	-816
2034	36 130	-9 457	5 205	262	2 285	558
Sum 2025-2034	449 574	-119 987	-3 775	4 679	25 660	-10 092
Sum 2025-2028	207 574	-51 531	-46 179	3 667	10 942	-6 097

Hus, når Larvik har gjort dette, så har Larvik fortsatt ikke spart én krone – bare opprettholdt samme prioritering av kommunebudsjettet som i dag!

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

3909 LARVIK

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM LARVIK
2025	44 998	-14 180	-7 534	1 564	3 086	-887	27 046
2026	47 473	-4 363	-31 322	537	2 685	-2 336	12 674
2027	55 239	-15 311	-25 444	897	2 501	-1 557	23 174
2028	59 404	-7 272	-15 867	808	2 567	-1 318	40 382
2029	57 853	-14 544	7 590	306	2 702	-849	53 058
2030	47 464	-10 363	8 757	323	2 439	-556	48 065
2031	41 571	-6 727	8 171	613	2 317	-275	45 670
2032	46 665	-14 908	6 810	540		-939	40 411
2033	48 559	-12 362	5 836	-407	Kommuneplan 2034	-816	43 542
2034	36 130	9 454	5 256	362	2 285	558	33 296
Sum 2025-2034	485 817	-119 987	-3 759	4 679	25 660	-10 092	382 318
Sum 2025-2028	207 574	-51 631	-46 179	3 667	10 942	-6 097	118 277

Økonomiplan 2028

Husk; når Larvik har gjort dette, så har Larvik fortsatt ikke spart én krone – bare opprettholdt samme prioritering av kommunebudsjettet som i dag!

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

Effektivitet/produktivitet

- Produktivitet – *gjøre tingene riktig*:
 - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- Effektivitet – *gjøre de riktige tingene riktig*:
 - jobbe smartere, egenomsorg/samskaping, ny teknologi, etc

Struktur (er svinedyrt!)

- Skolestruktur, barnehagestruktur, institusjonsstruktur, plassering av omsorgsboliger, vaktmestersentraler, pumpestasjoner, turnuser, etc

Nivå/terskel for å få tildelt tjenester

- Hvor enkel er tilgangen på hjemmetjenester, antall lærere i skolen, kulturskole, PPT, skoleskyss, snøbrøyting, brukerbetalinger, etc

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Forventninger til kommunen?

- Kan vi innfri og hvis ikke; hvem skal si nei?

Lærernormen største stridsspørsmål i budsjettforhandlingene

Kompetansekrav

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.

Nytt nivå av politisk sløseri

Regningen for å løse opp sammenslåtte fylker og kommuner har steget til 800 millioner kroner. Det stopper nok ikke med det.

Regjeringen innfører bemanningsnorm for barnehager

Vedum forsvarer Mehls «prostituierer seg»-utsagn i skoledebatten

Sliter med å få tak i kommune- psykolog

Fra 2020 ble det lovpålagt for alle kommuner å ha egen psykolog. Frøya kommune har gjentatte ganger lyst ut stillingen, men enda er det ingen kommunepsykolog på plass.

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – strekk i laget

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

Berre 20 av over 80 skular lagt ned - Lone (15) er glad ho fekk behalda skulen sin

Over 80 skular var i faresona for nedlegging i 2024. Men berre ein firedel vart faktisk nedlagt. – Viser manglande lokalpolitisk handlingsvilje, meiner konsulent.

Lone Amalie Loe
FOTO: OLAV RØL

POLITIKK SKOLEKUTT NYHETER DRAMMEN

Vi rapp

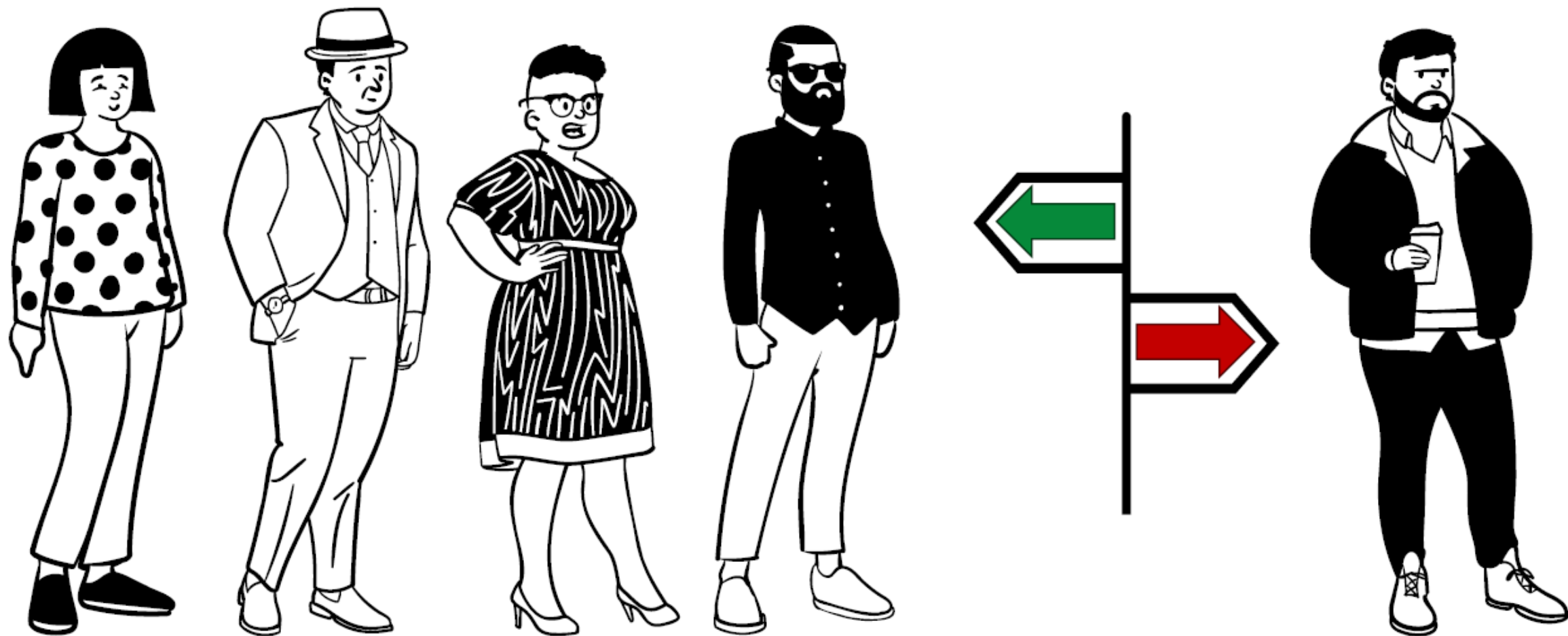
Publise
Oppda

Enige om å ikke legge ned skoler, men uenige om løsningen

**Men er løpet kjørt for Larvik og
resten av kommune-Norge?
Er det ingen ting å gå på?**

1 av 5 i yrkesaktiv alder står på utsiden av arbeidslivet vårt

= 659 000 personer

17% av alle 20-29 år

120 000

unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd

60 000 (50%) mottar ingenting

45 000 har innvandrerbakgrunn

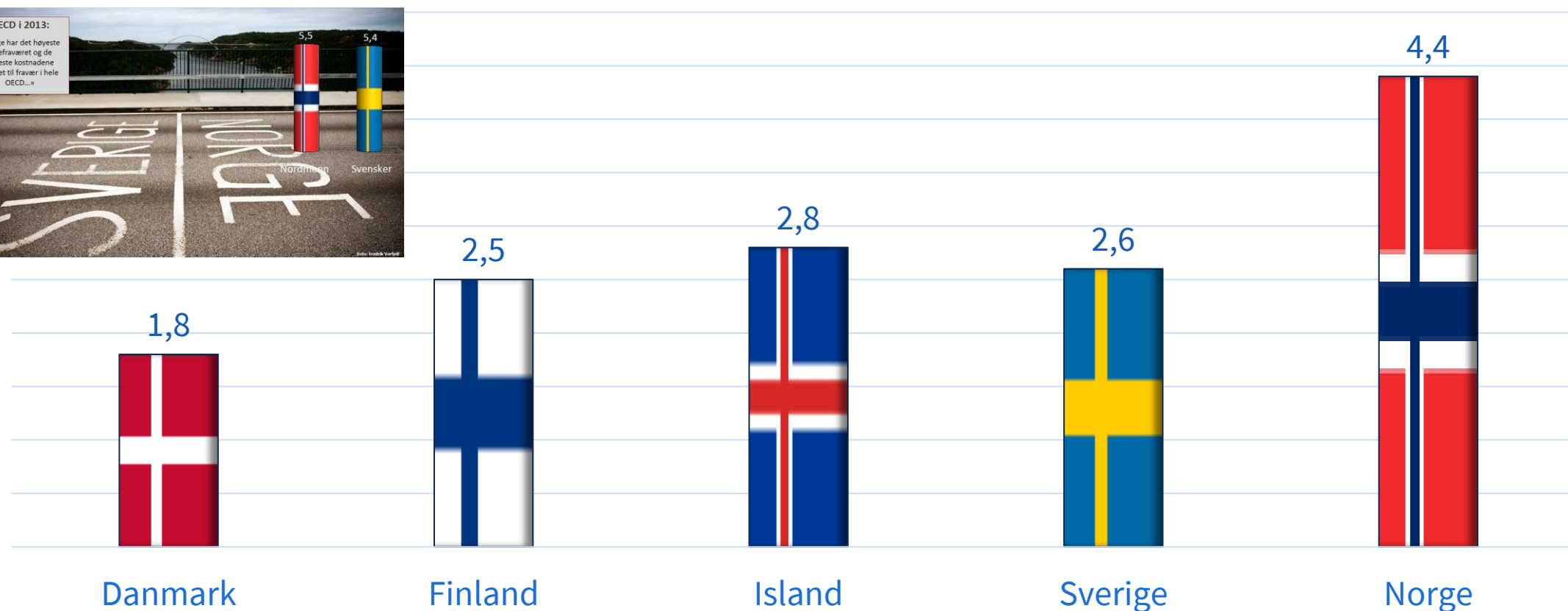

Kun trygd (8%)

Ingenting (9%)

Ingen har høyere sykefravær enn Norge...

Sysselsatte midlertidig fraværende i hele referanseuka på grunn av sykdom i prosent av sysselsatte i alt. Personer 20-64 år. LFS/AKU. 2023

Det sesongjusterte sykefraværet i Norge

Ulf Andersen • 1.
Statistikkseksjon i Nav
2u • 6

Hva kan norsk arbeidsliv spare på å få ned sykefraværet?
Ganske mye, vil jeg mene.

I 2023 skulle det jobbes 580 millioner dagsverk, tilsvarende 2,3 millioner årsverk. Dette er de samlede avtalte dagsverkene (og årsverkene) når vi teller opp hvor mye alle sysselsatte lønnstakere hadde av avtalt arbeidstid i 2023.

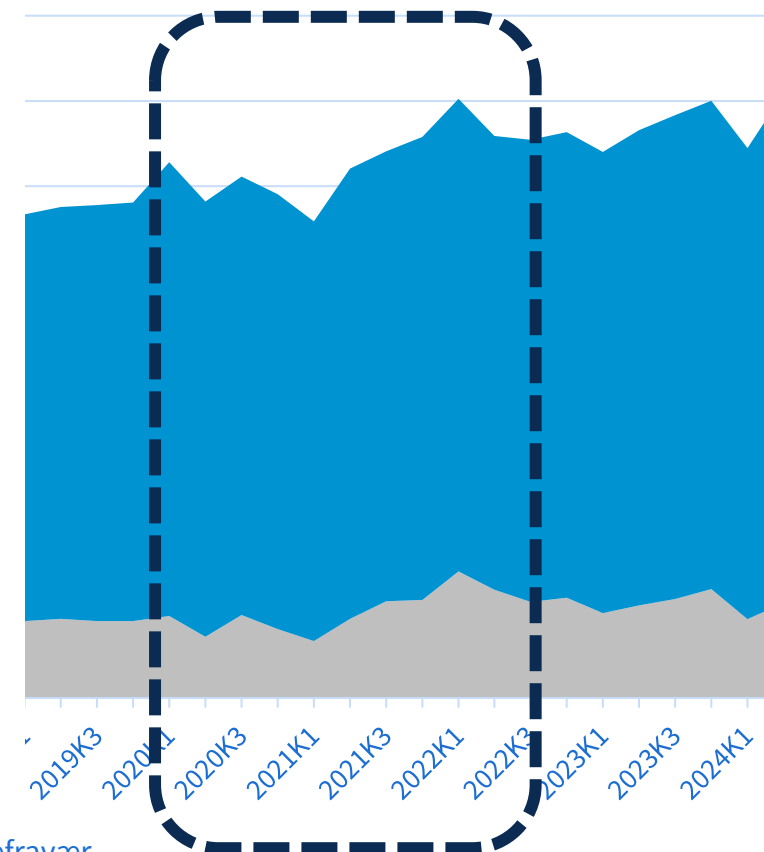
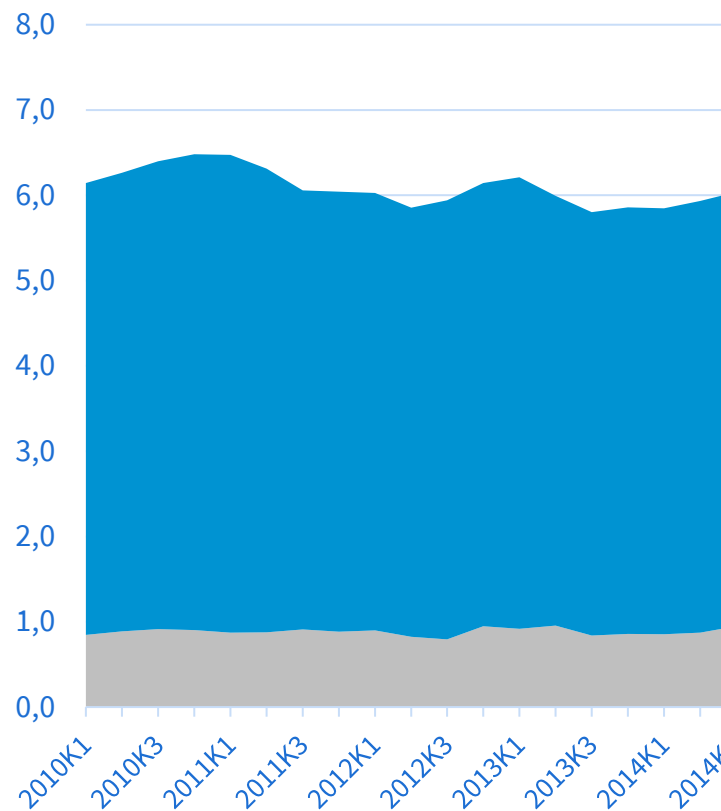
Sånn ble det ikke, fordi nesten 40 millioner dagsverk, eller 160 000 årsverk, gikk tapt til egenmeldt og legemeldt sykefravær.

✓ Hvis sykefraværet hadde vært på nivå med 2018, hadde norsk arbeidsliv spart 23 200 årsverk i 2023.

✓ Hvis sykefraværet hadde vært i tråd med målet i gjeldende IA-avtale, som er en 10 prosent reduksjon fra sykefraværet i 2018, hadde norsk arbeidsliv spart 36 500 årsverk i 2023.

✓ Hvis sykefraværet hadde vært i tråd med fraværet i Sverige, som i 2023 hadde omtrent 60 prosent færre sysselsatte borte en uke på grunn av sykdom enn Norge, hadde norsk arbeidsliv spart 62 000 årsverk i 2023.

■ Egenmeldt sykefravær ■ Legemeldt sykefravær

Sesongjusterte kvartalstall (inneholder effekter av sesongmessig unormal influensa og evt. brudd knyttet til overgangen til a-ordningen).

Topp 10 vanligste diagnosene blant nye AAP-mottakere hvert år

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Depressiv lidelse	Depressiv lidelse	Depressiv lidelse	Depressiv lidelse	Depressiv lidelse	Depressiv lidelse
2	Muskelsmerter/ fibromyalgi	Muskelsmerter/ fibromyalgi	Muskelsmerter/ fibromyalgi	Muskelsmerter/ fibromyalgi	Slapphet/tretthet	Slapphet/tretthet
3	Angstlidelse	Ryggsyndrom med smerteutstråling	Ryggsyndrom med smerteutstråling	Slapphet/tretthet	Muskelsmerter/ fibromyalgi	Muskelsmerter/ fibromyalgi
4	Ryggsyndrom med smerteutstråling	Posttraumatisk stresslidelse	Posttraumatisk stresslidelse	Posttraumatisk stresslidelse	Posttraumatisk stresslidelse	Posttraumatisk stresslidelse
5	Slapphet/tretthet	Angstlidelse	Slapphet/tretthet	Ryggsyndrom med smerteutstråling	Angstlidelse	Psykiske symptomer/plager
6	Posttraumatisk stresslidelse	Slapphet/tretthet	Angstlidelse	Angstlidelse	Ryggsyndrom med smerteutstråling	Ryggsyndrom med smerteutstråling
7	Skuldersyndrom	Skuldersyndrom	Skuldersyndrom	Psykiske symptomer/plager	Psykiske symptomer/plager	Angstlidelse
8	Stoffmisbruk	Stoffmisbruk	Hyperkinetisk forstyrrelse	Hyperkinetisk forstyrrelse	Hyperkinetisk forstyrrelse	Hyperkinetisk forstyrrelse
9	Psykiske symptomer/plager	Psykiske symptomer/plager	Psykiske symptomer/plager	Skuldersyndrom	Psykisk lidelse IKA	Psykisk lidelse IKA
10	Psykisk lidelse IKA	Psykisk lidelse IKA	Stoffmisbruk	Psykisk lidelse IKA	Skuldersyndrom	Skuldersyndrom

Blåfarger = psykiske lidelser

Rødfarger = Muskel-/skjelettlidelser

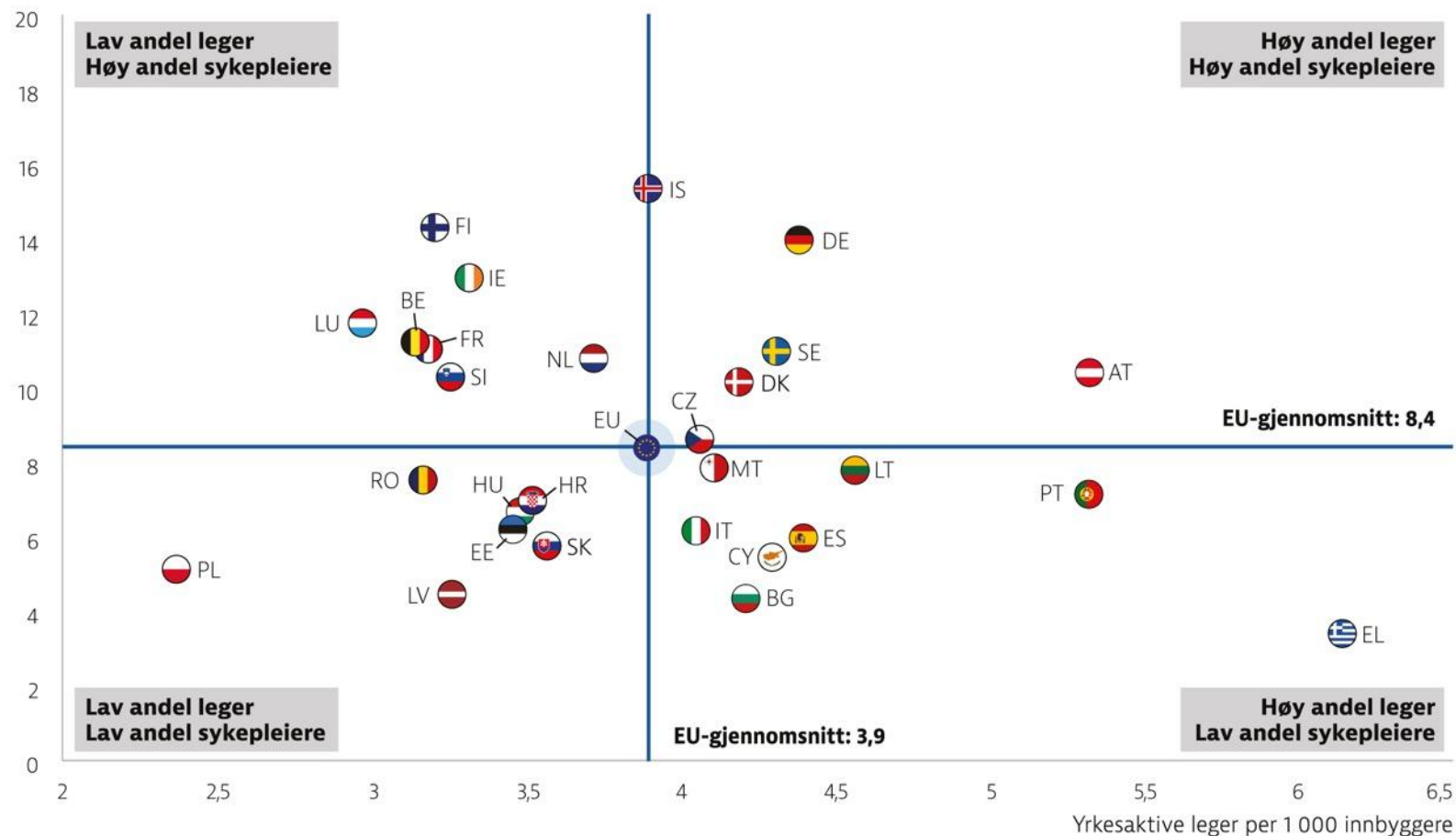
Grønnfarger = Andre sykdommer og lidelser

(23) Legg ut | [LinkedIn](#)

Andre land: Praktiserende leger og sykepleiere pr. 1 000 innbyggere

Yrkesaktive sykepleiere per 1 000 innbyggere

Kilde: Eurostat Database, *State of the Health in the EU*. Landhelseprofil Norge 2021 (2019-tall eller seneste tilgjengelige tall)

Norge er verdens mest digitale land

Både næringslivet og offentlig sektor ligger langt fremme, viser fersk undersøkelse.

OLJEFONDETS VERDI

20 146 341 390 297 NOK

For deg og fremtidige generasjoner

Verdiutviklingen →

Konklusjon:

**Kommune-Norge må
omstille kraftig de neste
årene for å møte fremtiden**

Paradigmeskifte;

Vi må ta struktur-, samarbeids-, produktivitets-, og
tjenestedebattene ut i fra hva vi får tak i av kvalifisert personell
– ikke hva vi har råd til eller lyst på!

Hva kan bli summen av disse drivkreftene for Larvik kommune og kommune-Norge?

Økonomisk handlingsrom – strekk i laget

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

Kommunescenarier 2040

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

KS KONSULENT

Tidslinje:

Sammenbruddet – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Det blir langt flere eldre som har behov for helse og omsorgstjenester, men kommunesektorene har ikke klart å rigge seg i forhold til dette.
- Frem mot **2030** blir det tydelig at svært mange kommuner er ikke forberedte på eldrebølgen og ikke har en troverdig plan for hvordan dette skal håndteres – «omsorgsskandalene» i media står i kø. Helse og omsorgstjenesten i kommunesektoren får etter hvert svært dårlig rykte og få med helsefaglig utdanning søker seg dit. De vil heller jobbe på sykehus da dette har høyere status og mindre stressende arbeidsmiljø. Det politiske presset på at «noe må gjøres» øker betraktelig.
- I **2030** meldes kommune nr 100 inn i ROBEK. Kjennetegnet er kommuner med fallende folketall, kraftig økning i antall eldre, få unge og høy kommunegjeld.
- Konflikten mellom by og landkommuner eskalerer da distriktskommunene krever en større del av kommunekaka, mens de store bykommunen føler at distriktskommunene bare er en klump om foten. KS klarer ikke å stå i denne spagaten og i **2031** sprekker KS og deler seg opp i Norges Bykommuneforbund og Norges Herredsforbund.
- I **2031** overføres grunnskolen til fylkeskommunene som et ledd i å sikre innbyggernes rettigheter på kvalitativt god opplæring og et helhetlig utdanningsløp da kommunen har vært mer opptatt av nærscole enn kvalitet i utdanningen.
- Kommunene klare ikke å ta helhetlig og bærekraftige beslutninger for å sikre klima, miljø, biologisk mangfold og effektiv arealutnyttelse og i **2032** flyttes plan- og reguleringsmyndigheten over til fylkeskommunene.
- I **2033** leverer det statlig oppnevnte *Omsorgsutvalget* sin rapport. Konklusjonene at det er enormt store forskjeller i pleie og omsorgstjenesten, og at et stort antall kommuner er langt unna å levere de tjenesten som innbyggerne har krav på. Utvalget anbefaler at de statlige helseforetakene overtar pleie og omsorgstjenestene fra kommunesektoren.
- I behandlingen av rapporten fra Omsorgsutvalget i Stortinget høsten **2034** uttaler statsminister Tonje Brenna: «Hverken Stortinget eller kommunesektoren selv ønsker egentlig å statliggjøre pleie og omsorgstjenesten, men slik situasjonen nå har blitt er det ingen annen utvei».
- Norge har nå fått små kommuner med små oppgaver.

Smertens vei

Tilpasning år for år

KS KONSULENT

Tidslinje:

Smertens vei– hva skjer?

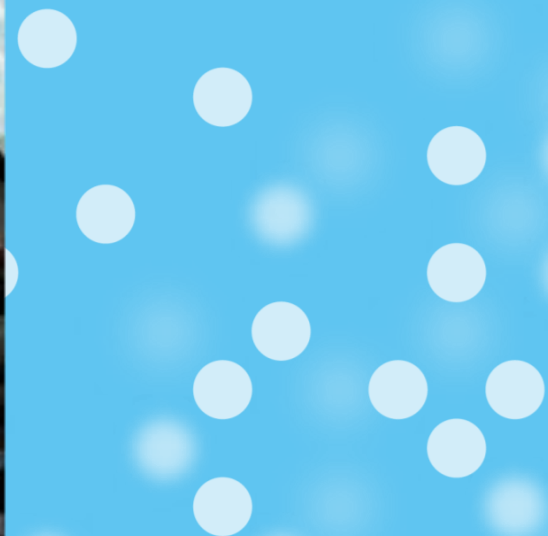
- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. De store sentrale bykommune er (relativt) godt rigget for veksten, mens de mindre kommunene sliter med å bygge ut tilstrekkelig kapasitet og skaffe kvalifisert personell.
- I **2028** blir Langfjella kommune den første kommunen som drive pleie og omsorgstjenesten med 100 % bemanning av sykepleier gjennom vikarbyrå da de ikke greier å få ansatt noen fast.
- I **2031** gjør Pensjonistpartiet et brakvalg med over 12 % av stemmene og kommer i regjering sammen med Høyre og Frp.
- Kommunesektoren sliter med klarer å flytte ressursene fra oppvekstsektoren (legge ned skoler og barnehager) til pleie- og omsorgssektoren og i **2032** blir finansieringen av pleie- og omsorgstjenester statliggjort gjennom en ordning der midlene tas ut av rammetilskuddet og øremerkes. Det gjøres unntak for de 20 største kommunen som fortsatt får finansieringen som rammetilskudd. Generalistkommuneprinsippet oppheves samtidig og oppgaver differensieres ut fra kommunestørrelse.
- På begynnelsen av **2030-tallet** legges de fleste små grendeskoler ned da de ikke lenger greier å rekruttere kvalifisert personell. Skole og barnehage samles i kommunesentrene, men sliter fortsatt med å få tak i kvalifisert personell og generelt stor fraflytting mot de store byene.
- I **2033** oppheves retten på å motta pleie og omsorgstjenester i eget hjem, og kommunen gis frihet til å organisere tjenestene i omsorgslandsbyer. Får du medisinsk hjelpebehov, kan kommunen kreve at du flytter dit. De fleste kommunene samler heldøgns omsorgstjenester i større helsehus i regionsentrene.

Tenke langt

- handle nå

KS KONSULENT

Tidslinje:

Tenke langt – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Kommunesektorene erkjenner at de ikke er rigget for å møte disse store demografiske utfordringen alene, og mange kommuner begynner å søke sammen i forpliktende oppgavefelleskap. Men mange små kommuner sliter fortsatt med kraftig fallende folketall, høy gjeld, mangel på arbeidskraft og kompetanse.
 - I **2028** etableres det et forbud mot vikarbyråer i helse og omsorg. Dette virker kraftig kostnadsdempende på kostnadsutviklingen i sektoren total sett, men får dramatiske konsekvenser ved at distriktskommuner ikke får tak i tilstrekkelig kompetanse.
 - I **2029** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der man blir enig om å avvikle fylkeskommunen og etablere 100 regionkommuner.
 - Ut over **2030-tallet** sentraliseres tjenester med heldøgns omsorg mot regionsentrene i de nye regionkommunene. Kommunene og sykehusene lykkes godt med å etablere et gjensidig samarbeid som avlaster hverandre med ulike pasientgrupper
 - Ut over **2030-tallet** blir «IKEA-kommunen» idealet i alle sektorer – «stort, raskt, trygt, billig – og en stor dose; gjør det selv»
- I **2037** er igjen normen to beboere pr rom i heldøgns omsorg.

Hva skjer?

-Kanskje først og fremst et spørsmål om politiske valg og handlekraft?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Mulige fremtider

Vanskelige valg kan ikke unngås ved å la være å ta de. Det å ikke velge er også et valg....

Hva gjør politikere når de ser lys i tunnelen?

Bestiller lengre tunnel.....

To viktige ting dere MÅ huske
etter dagens innlegg:

1. Dette kan ikke (alene) løses
med mere penger!
2. Det går ikke over!

Takk for oppmerksomheten

havard.moe@ks.no

48148813

